

Vissa miljöfrågor

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande 24 motioner om vissa miljöfrågor från allmänna motionstiden 2005. De sammanlagt 37 yrkandena rör områdena miljöpolitik, vatten- och luftvård, kemikaliekontroll samt avfall och återvinning. Samtliga motioner avstyrks av utskottet.

I betänkandet finns 22 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	6
Miljöpolitik	6
Vatten- och luftvård	11
Kemikaliekontroll	14
Avfall	22
Återvinning	31
Reservationer	38
1. Miljöpolitikens roll, punkt 1 (m, fp, kd, c)	38
2. Definition av långsiktigt hållbar utveckling, punkt 2 (mp)	39
3. Miljöpolitik för sysselsättning och nya företag, punkt 3 (m, fp, kd, c)	40
4. Storstadens miljöproblem, punkt 4 (kd, c, mp)	41
5. Övergödningseffekter till följd av stormen Gudrun, punkt 6 (fp)	42
6. Restriktioner för gödselanvändning i vissa fall, punkt 7 (fp, mp)	42
7. Nationell strategi för miljö och hälsa, punkt 10 (v, mp)	43
8. Socioekonomiska kostnader för kemikalieanvändningen, punkt 11 (mp)	44
9. Kvicksilverutsläpp m.m., punkt 12 (c)	45
10. Antibiotika inom djurhållningen, punkt 13 (mp)	46
11. Alternativ till trifenylofosfat, punkt 14 (mp)	46
12. Definition av avfallsmängd, punkt 16 (m, fp, kd, c)	47
13. Avfallsförbränningsens effekt på miljö och hälsa, punkt 17 (v, mp)	48
14. Näringslivets engagemang i marksaneringen, punkt 18 (v, mp)	49
15. Småföretagarnas situation vid avfallsavlämning, punkt 19 (mp)	49
16. Resurshushållningsaspekten som krav vid egenkontroll, punkt 24 (mp)	50
17. Ökad kretsloppsgrad, punkt 25 (v)	50
18. Tidsgräns för samrådsprocessen, punkt 26 (mp)	51
19. Materialbolagens ansvar för insamling på landsbygden, punkt 27 (mp)	52
20. Utvecklande av pantsystemet, punkt 28 (mp)	53
21. Skärpta sanktioner avseende producentansvaret, punkt 30 (mp)	53
22. Arbetsmarknadskonsekvenser av ökad materialåtervinning, punkt 31 (kd, v, mp)	54
Särskilt yttrande	55
1. Vågenergi för syresättning av Östersjön, punkt 5 (v)	55
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	56
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	56

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Miljöpolitikens roll

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ522 yrkande 3.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Definition av långsiktigt hållbar utveckling

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ289.

Reservation 2 (mp)

3. Miljöpolitik för sysselsättning och nya företag

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ532 yrkande 3.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

4. Storstadens miljöproblem

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ532 yrkande 15.

Reservation 4 (kd, c, mp)

5. Vågenergi för syresättning av Östersjön

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ392.

6. Övergödningseffekter till följd av stormen Gudrun

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ519 yrkande 30.

Reservation 5 (fp)

7. Restriktioner för gödselanvändning i vissa fall

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ394 yrkande 9.

Reservation 6 (fp, mp)

8. Sjörestaureringsplan för Stockholmsregionen

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ439 yrkande 3.

9. Gemensam kemikaliemarknad

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U290 yrkande 22 och 2005/06: MJ522 yrkande 14.

10. Nationell strategi för miljö och hälsa

Riksdagen avslår motion 2005/06:So554 yrkande 6.

Reservation 7 (v, mp)

11. Socioekonomiska kostnader för kemikalieanvändningen

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ592 yrkande 5.

Reservation 8 (mp)

- 12. Kvikksilverutsläpp m.m.**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ371 yrkandena 1 och 2.
Reservation 9 (c)
- 13. Antibiotika inom djurhållningen**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ302 yrkande 4.
Reservation 10 (mp)
- 14. Alternativ till trifenyfosfat**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ513 yrkande 2.
Reservation 11 (mp)
- 15. Användning av permetrin**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ318.
- 16. Definition av avfallsmängd**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ596 yrkande 36.
Reservation 12 (m, fp, kd, c)
- 17. Avfallsförbränningens effekt på miljö och hälsa**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ278 yrkande 4.
Reservation 13 (v, mp)
- 18. Näringslivets engagemang i marksaneringen**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ297 yrkande 2.
Reservation 14 (v, mp)
- 19. Småföretagarnas situation vid avfallsavlämning**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ597.
Reservation 15 (mp)
- 20. Explosivämnesavfall**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ426 yrkandena 1 och 2.
- 21. Informationsinsatser mot nedskräpning**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ394 yrkande 20.
- 22. Utfasning av taggtråd**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ481 yrkande 1.
- 23. Skärpta regler för producentansvaret m.m.**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ290 yrkande 4 och 2005/06: MJ590 yrkandena 1 och 4.

- 24. Resurshushållningsaspekten som krav vid egenkontroll**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ590 yrkande 3.
Reservation 16 (mp)
- 25. Ökad kretsloppsgrad**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ439 yrkande 6.
Reservation 17 (v)
- 26. Tidsgräns för samrådsprocessen**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ590 yrkande 2.
Reservation 18 (mp)
- 27. Materialbolagens ansvar för insamling på landsbygden**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ290 yrkande 1.
Reservation 19 (mp)
- 28. Utvecklande av pantsystemet**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ290 yrkande 2 och 2005/06: MJ510.
Reservation 20 (mp)
- 29. Användning av avgiften för återbruk m.m.**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ290 yrkande 3.
- 30. Skärpta sanktioner avseende producentansvaret**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ590 yrkande 5.
Reservation 21 (mp)
- 31. Arbetsmarknadskonsekvenser av ökad materialåtervinning**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ535 yrkande 2.
Reservation 22 (kd, v, mp)

Stockholm den 16 mars 2006

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Åsa Domeij

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Domeij (mp), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Sverker Thorén (fp), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Hagberg (s), Hans Stenberg (s) och Claes Västerteg (c).

Utskottets överväganden

Miljöpolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (m) om miljöpolitikens roll med hänvisning till bl.a. vad regeringen hösten 2005 anförde i miljömålspropositionen. Vidare avstyrks ett motionsförslag (mp, –) om definition av begreppet hållbar utveckling mot bakgrund av vad utskottet tidigare uttalat om olika dimensioner i detta begrepp. I fråga om ett motionsyrkande (c) om en miljöpolitik för sysselsättning och nya företag säger sig utskottet inte ha någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller att se på miljöfrågorna som en tillväxtfaktor. Yrkandet avstyrks därför. Ett motionsyrkande (c) om storstadens miljöproblem avstyrks likaså eftersom utskottet anser att dessa har uppmärksamats i olika sammanhang.

Jämför reservationerna 1 (m, fp, kd, c), 2 (mp), 3 (m, fp, kd, c) och 4 (kd, c, mp).

Motionerna

I motion 2005/06:MJ522 (m) sägs att politikens roll skall vara att fastställa mål och utforma styrmedel. När det gäller miljöpolitiken är utgångspunkten för miljöpolitiken den enskilda människans ansvar. Skötseln och förvaltandet av naturen kan förbättras om fler uppgifter får skötas av enskilda markägare. Med denna inriktning kan staten koncentrera sina resurser till miljöproblem som inte kan lösas av enskilda människor själva. Till de offentliga kärnuppgifterna hör miljöforskning, miljöövervakning samt ansvar för uppfyllande av nationella och internationella överenskommelser. Vidare måste staten ansvara för att såväl tillsynsverksamheten som rättsväsendet på miljöområdet fungerar. I en väl fungerande marknadsekonomi där marknadsmekanismerna utnyttjas också i miljöarbetet finns det goda förutsättningar för att kontinuerligt förbättra miljösituationen (yrkande 3).

Enligt vad som framförs i motion 2005/06:MJ289 (mp, –) bör regeringen lägga fram ett förslag till riksdagen om en distinkt definition av begreppet långsiktigt hållbar utveckling. Utgångspunkten bör vara ett naturvetenskapligt perspektiv, och målet bör vara att avvärja hot mot jordens livsuppehållande system. Motionärerna påminner om att begreppet hållbar utveckling myntades i samband med Brundtlandkommissionens rapport "Vår gemensamma framtid" från år 1987. I denna konstaterades att den ekonomiska utvecklingen resulterade i en miljöförstöring som gått så långt att jordens livsuppehållande system hotas och att förbrukningen av naturresurser med

bred marginal överstiger tillväxten. De kritiserar att begreppet sedan dess, inte minst i Sverige, har försetts med diverse ytterligare dimensioner med mer eller mindre klar innebörd: social, ekonomisk och kulturell hållbarhet. I takt med varje ny utvidgning av begreppet har betydelsen minskat, anser de och tillägger att uppdelningen i tre eller flera dimensioner dessutom kan innebära en risk för att dessa inbördes räknas som jämställda. Emellertid finns det en kvalitativ skillnad mellan den ekologiska dimensionen i förhållande till andra varianter av hållbarhet, inte minst eftersom de förändringar som klimatförändringar och annan miljöbelastning medför ofta är av oåterkallelig karaktär.

I motion 2005/06:MJ532 (c) efterlyser man en miljöpolitik som ger förutsättningar för sysselsättning och nya företag. Sverige måste satsa ännu mera pengar och resurser på forskning och utveckling men också börja använda den kunskap som redan finns, heter det. Grunden till att åstadkomma det önskvärda teknikskiftet ligger helt i att se miljöfrågorna som en tillväxtfaktor och inte som en kostnad för samhället. Motionärerna hävdar mot den bakgrunden att miljöarbetet långsiktigt är en god ekonomisk investering i framtiden, en investering som ger både nya företag, nya arbetstillfällen och bidrar till att öka Sveriges konkurrenskraft i den allt tuffare globala konkurrensen (yrkande 3).

I motion 2005/06:MJ532 (c) hävdas att storstadens miljöproblem kräver mer omfattande insatser. För att man skall få en bra stadsmiljö krävs noggrant genomtänkta planer och ett starkt medborgarinflytande. Trafiken är det största miljöproblemet i större städer, eftersom den leder till hälsoproblem som medför fler dödsfall än vad bilolyckor gör. En möjlighet att tillämpa miljöavgifter i trafiken bör införas för de kommuner och regioner som så önskar. Buller är ett växande problem och måste ha en självklar plats i kommunernas miljöarbete. Barnperspektivet måste också införlivas i arbetet (yrkande 15).

Utskottets ställningstagande

Frågan om *miljöpolitikens roll* och inriktning behandlades av riksdagen senaste gången hösten 2005 (prop. 2005/06:1, bet. 2005/06:MJU1, rskr. 2005/06:106).

Regeringen anförde sammanfattningsvis att det övergripande målet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Genom en pådrivande miljöpolitik skall Sverige aktivt bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling, såväl nationellt som inom EU och globalt. *Klimatförändringarna* är en prioriterad miljöfråga för regeringen. Satsningarna på forskning och utveckling inom energi- och transportområdena behövs för att morgondagens energisnåla teknik skall kunna utvecklas. Behovet av att minska *luftföroreningar* ges fortsatt hög prioritet i miljöpolitiken. Miljömålsarbetet kräver en omfat-

tande *miljöövervakning* för att följa tillståndet i miljön och effekter av vidtagna åtgärder. Naturvårdsverkets anslag för *forskning* finansierar programforskning samt vissa forskningsprojekt, utredningar och konferenser.

Hösten 2005 behandlades även regeringens proposition Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48 och 2005/06:49). Utskottet instämde i regeringens uppfattning att den tydliga miljömålsstruktur som har etablerats effektiviserar mål- och resultatstyrningen av arbetet med att lösa de stora miljöproblemen, särskilt som den kombinerats med ett tydligt uppföljningssystem.

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som nu har refererats. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion MJ522 (m) yrkande 3[Avslag].

Vad häfter gäller motionsförslaget om en *definition av begreppet långsiktig hållbar utveckling* kan utskottet konstatera att riksdagen vid ett flertal tillfällen har behandlat närbesläktade motioner. Hösten 2004 presenterade regeringen sin skrivelse En svensk strategi för hållbar utveckling – ekonomisk, social och miljömässig (skr. 2003/04:129, bet. 2004/05:MJU3, rskr. 2004/05:41). I skrivelsen redovisades en första revidering av strategin från år 2002, Nationell strategi för hållbar utveckling (skr. 2001/02:172, bet. 2001/02:MJU16, rskr. 2001/02:315). Strategin hade två syften. Det ena var att uppfylla det internationella åtagandet att presentera en strategi för hållbar utveckling till FN under år 2002. Det andra syftet var att ge en avstämning av och en framåtblick för arbetet med hållbar utveckling i Sverige. Vidare redovisades hur arbetet med internationella processer för hållbar utveckling förankras nationellt.

Det framhölls att strategin omfattar alla dimensioner av hållbar utveckling: miljömässiga, sociala – inklusive kulturella – och ekonomiska. Den utgör en sammanfattning av mål, strategier och åtgärder som återspeglas i den förda politiken. Vidare redovisades att dessa tre dimensioner är beroende av varandra och måste vägas samman på ett balanserat sätt för att målet om en hållbar utveckling skall uppnås. Miljöpolitiken måste ses som nära sammankopplad med den ekonomiska och sociala utvecklingen.

Utskottet sade sig dela regeringens uppfattning att ett hållbart samhälle är ett samhälle där ekonomisk tillväxt, full sysselsättning, social trygghet och sammanhållning inte sker till priset av en miljöpåverkan som så småningom slår tillbaka mot tillväxtens möjligheter. I det hållbara samhället skall hög tillväxt och social rättvisa förenas med en ren och människovärdig miljö. För att uppnå detta långsiktiga mål måste ekonomisk tillväxt, social sammanhållning och miljöskydd samverka och behandlas på ett ömsesidigt förstärkande sätt.

Mot bakgrund av vad som har anförts finner utskottet inte skäl till någon åtgärd från riksdagens sida, varför motion 2005/06:MJ289 (–, mp) avstyrks.

Utskottet vill beträffande förslaget om en *miljöpolitik för sysselsättning och nya företag* hänvisa till vad regeringen hösten 2005 anförde i budgetpropositionen (prop. 2005/06:1), nämligen att miljöskydd för tillväxt och arbetstillfällen är en viktig del i att driva reformarbetet framåt för att nå målet med den s.k. Lissabonstrategin till år 2010. Inom EU kommer regeringen att arbeta fortsatt intensivt för att den utvidgade unionen skall utveckla hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller att se på miljöfrågorna som en tillväxtfaktor. Det är enligt utskottets mening således angeläget att arbetet drivs vidare enligt denna linje. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2005/06:MJ532 (c) yrkande 3[Avslag].

Beträffande frågan om *storstadens miljöproblem* instämmer utskottet med motionären att dessa bör ges en särskild uppmärksamhet. I detta sammanhang vill utskottet peka på att frågan om städernas planering innefattas i miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Riksdagen behandlade hithörande frågor senast hösten 2005 i samband med behandlingen av miljömålspropositionen (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48 och 2005/06:49). Utskottet tillstyrkte regeringens förslag till ändrat delmål 1 om planeringsunderlag. Detta innebär att senast år 2010 skall fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för ett antal områden, däribland

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att transportbehovet minskar och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras.

Utskottet konstaterade att denna strecksats tydliggör vikten av planering för ett minskat transportbehov.

Såvitt gäller frågan om trafikbullerstörningar hänvisade utskottet till att ett av de tio delmålen avser buller. Detta går ut på att antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder skall ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med år 1998. Utskottet instämde i vikten av att frågan om buller omhändertas i samband med planering och byggande av bostäder och konstaterade att Boverket har utarbetat en vägledning för bl.a. kommunerna i frågor som rör tillämpningen av riktvärdena för buller vid planering för och byggande av bostäder. Trafikbuller är ett gemensamt problem inom EU, och arbete för att finna former för att dämpa buller redan vid källan pågår. Kommissionen kommer att intensifiera arbetet med att minska buller från vägtrafiksektorn med utgångspunkt i pågående arbete inom expertgruppen för FN:s ekonomiska kommission för Europa (UN/ECE). I sammanhanget hänvisade utskottet även till Naturvårdsverkets övergripande och samordnande ansvar för omgivningsbuller.

I det nyssnämnda betänkandet behandlade utskottet även den strategi för effektivare energianvändning och transporter som redovisats i propositionen. Utskottet anförde att det – i likhet med regeringen – ansåg att det är viktigt att berörda myndigheter agerar samstämmigt och koordinerat. I fråga om minskade utsläpp från transporter sade sig utskottet dela regeringens bedömning om vikten av ytterligare utsläppsminskningar i transportsektorn för att man skall kunna nå uppsatta delmål. Vidare konstaterade utskottet att de ekonomiska styrmedel på transportområdet som togs upp i miljömålspropositionen också fanns med som konkreta förslag i budgetpropositionen för år 2006. I propositionen redovisade regeringen också sin bedömning att trängselskatt kan bidra till en minskning av utsläppen av kväveoxider, partiklar, kolväten och koldioxid.

I miljömålspropositionen pekade regeringen samtidigt ut barn- och ungdomspolitiken som ett av fyra strategiska områden i den kommande revideringen av den nationella strategin för hållbar utveckling.

I sammanhanget kan också nämnas att regeringen har fastställt ett åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormerna för partiklar och kvävedioxid i Stockholm. Åtgärderna inriktas främst mot att begränsa utsläppen från trafiken som är den största föroreningskällan. En åtgärd för att minska partikelhalterna är att genom bättre information minska användningen av dubbdäck. En annan är att förbättra metoderna för att rengöra vägarna. Dessa åtgärder, som skall vidtas av myndigheter och Stockholms stad, bör leda till att miljökvalitetsnormerna inte överskrids.

Även inom EU pågår ett arbete för att komma till rätta med de problem som man pekar på i motionen. I det nyligen framlagda meddelandet om Den temanriktade strategin för stadsmiljön (KOM (2005) 718) betonar kommissionen att stadsområdena har en viktig roll när det gäller att uppnå målen i EU:s strategi för hållbar utveckling. De åtgärder som erbjuds inom strategin syftar till ett bättre genomslag för EU:s lagstiftning och miljöpolitik på lokal nivå. De går ut på att stödja och stimulera lokala myndigheter när det gäller att införa en mera integrerad syn på politisk styrning och lokal förvaltning. Dessutom skall medlemsstaterna uppmanas att stödja denna process och utnyttja de möjligheter som erbjuds på EU-nivå.

Utskottet konstaterar således att problemen uppmärksammas i en rad olika sammanhang och utgår från att regeringen även i fortsättningen verkar för en bättre miljö i storstäderna. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ532 (c) yrkande 15[Avslag].

Vatten- och luftvård

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (s) om vågenergi för syresättning av Östersjön med hänvisning till bl.a. pågående diskussioner om sådan ny teknologi. Vidare avstyrks ett yrkande (fp) om övergödningseffekter till följd av stormen Gudrun, då Skogsstyrelsen getts i uppdrag att utvärdera stormen bl.a. ur ekologiska aspekter. Även motionsyrkanden om dels (fp) gödsel användning i vissa fall, dels (v) en sjörestaureringsplan för Stockholmsregionen avstyrks.

Jämför reservationerna 5 (fp) och 6 (fp, mp) samt särskilt yttrande (v).

Motionerna

Den tillväxt av blåalger som har drabbat Östersjön under senare tid kan utgöra en fara för både människor och djur som badar i vattnet, påpekar man i motion 2005/06:MJ392 (s). För att åter få ett friskt och levande inlandhav behöver havet syresättas. Motionären anför att detta kan genomföras genom att flytande syreverk pumpar friskt ytvatten ned till havsbottnen. Det handlar om att utnyttja vågenergi för att pumpa stora mängder vatten genom syreverken för att sedan återvinnas.

I motion 2005/06:MJ519 (fp) framhålls vikten av att övergödningseffekter till följd av stormen Gudrun som uppkommer på sikt uppmärksammas. De stora skogsområden som har avskogats till följd av stormen avvattnas i floderna Lagan, Nissan och Ätran, påpekar man i motionen. Det är därför viktigt att förhållandena, inte minst i Laholmsbukten, följs noga (yrkande 30).

Restriktioner mot användning av natur- och handelsgödsel med hänsyn till lokala förhållanden förordas i motion 2005/06:MJ394 (fp). Det påpekas att Sverige generellt har en hög grundvattenkvalitet men att det trots detta finns exempel på områden där t.ex. pesticider från jordbruket har återfunnits i grundvatten. Varje vattenavrinningsområde måste få sitt lokalt anpassade åtgärdsprogram (yrkande 9).

En sjörestaureringsplan för Stockholmsregionen efterlyses i motion 2005/06: MJ439 (v). Man föreslår att länsstyrelsen i Stockholms län i samarbete med berörda kommuner skall ges i uppgift att ta fram en sådan. Motionärerna framhåller att övergödda sjöar och vattendrag i denna region alltfjämt är ett stort problem, förorsakat av orenade avlopp som har gått rakt ut i sjöarna under många decennier. Enligt vad som sägs i motionen går sjöarna att restaurera, men det kräver ofta många års behandling (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis tar utskottet upp förslaget om *vågenergi för syresättning av Östersjön*. Enligt utskottets mening är tillståndet i Östersjön ett av de svåraste miljöproblemen i Sverige. Trots vidtagna åtgärder av olika slag kvarstår problemen med syrebrist och övergödning i Östersjön. Utskottet ansluter sig därmed till motionärernas synpunkter när det gäller vikten av att komma till rätta med dessa problem.

Regeringen presenterade hösten 2005 i sin skrivelse En nationell strategi för havsmiljön (skr. 2004/05:173, bet. 2005/06:MJU 4, 2005/06:30) ett nytt sätt att arbeta med övergödning och andra problem i havsmiljön. Strategin innebär att myndighetssamordningen för havsmiljön blir effektivare. Naturvårdsverket får det övergripande ansvaret för havsmiljön. En samordningsgrupp för havsmiljöfrågor med cheferna för berörda myndigheter bildas för att effektivisera samordningen. Dessutom knyts ett rådgivande havsmiljöråd till Naturvårdsverket. Vidare får Naturvårdsverket i uppdrag att utreda de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för olika lösningar på problemen med syrebrist och fosforöverskott i djupvatten och bottnar i främst Östersjön. Utskottet instämde i vad regeringen anfört i skrivelsen.

Regeringen gav under hösten 2005 ett uppdrag till Naturvårdsverket att ta fram en aktionsplan för havsmiljön med förslag till konkreta åtgärder. Avsikten är att denna skall presenteras under våren 2006.

Enligt vad utskottet har inhämtat från Regeringskansliet har en internationell expertpanel om Östersjön bl.a. tagit upp frågan om huruvida man – parallellt med åtgärderna att minska utsläppen av kväve och fosfor – skulle kunna åstadkomma en rening av Östersjön med hjälp av syresättning. Inom forskarsamhället har diskussioner förts om en sådan, ännu oprövad, teknik för att nå bottensedimentet. Kontakter pågår mellan Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet och Naturvårdsverket om möjligheten att genomföra en försöksverksamhet.

Utskottet ser positivt på det arbete som pågår och som också innefattar en prövning av förutsättningarna för ny teknologi som kan bidra till att problemen kan minskas och att Östersjön åter kan bli ett levande hav. Mot bakgrund av det anförda finner utskottet att motion 2005/06:MJ392 (s) kan komma att bli helt eller delvis tillgodosedd och den avstyrks därför.

Vad härefter gäller frågan *övergödningseffekter till följd av stormen Gudrun* delar utskottet uppfattningen att det är angeläget med uppföljning av förödelsen även från miljömässiga utgångspunkter. Samtidigt vill utskottet erinra om att hithörande frågor har behandlats vid tidigare tillfällen i riksdagen, senaste gången hösten 2005 i samband med miljömålspropositionen (prop. 2004/06:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48 och 2005/06:49). Enligt miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning skall halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten. När det gäller skogsbrukets påverkan på övergödningen fastställdes att kunskapsunderlaget behöver förbättras.

Utskottet konstaterade att regeringen hade för avsikt att uppdra åt Skogsstyrelsen att i samråd med Naturvårdsverket utreda behovet av och möjligheterna att införa ett nytt delmål, nämligen om kväveupplagring och kväveläckage i skogsmark.

Med anledning av den nu aktuella motionen vill utskottet även erinra om att Skogsstyrelsen av regeringen har getts i uppdrag att i samverkan med Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter utvärdera de ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenserna av stormen för skogsbruket. Inom ramen för ett av de fem delprojekten, nämligen om miljöeffekter, har en studie genomförts av IVL Svenska miljöinstitutet AB om utlakningen av bl.a. kväve och hur förekomsten av denna kan förväntas öka under en femårsperiod i olika avrinningsområden. Enligt vad utskottet har inhämtat omfattar studien bl.a. Laholmsbukten.

Vidare vill utskottet peka på att EG-kommissionen i januari 2006 har godkänt Sveriges förslag till återbeskogningsstöd efter stormen Gudrun. Kommissionen anser att stormen var exceptionell – både när det gäller den särskilda intensiteten och de extrema skadorna – och att den därför kan betecknas som en naturkatastrof. Regeringen har den 9 mars 2006 beslutat en stödförordning i enlighet med förslaget som innebär att 450 miljoner kronor avsätts under åren 2006–2008.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2005/06:MJ519 (fp) yrkande 30[Avslag].

Vad härefter gäller motionsförslaget om *restriktioner för gödselanvändning i vissa fall* kan utskottet konstatera att riksdagen hösten 2004 avlog ett närbesläktat motionsyrkande (bet. 2004/05:MJU3). Det hänvisades bl.a. till att det inom miljö- och landsbygdsprogrammet finns ett flertal åtgärder som syftar till att minska växtnäringens förluster från jordbruksmark. Det framhölls också att genom återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel lämnas stöd för att bl.a. minska övergödning. Någon anledning till ändrat ställningstagande kan utskottet inte finna och avstyrker således motion 2005/06:MJ394 (fp) yrkande 9.

I fråga om förslaget om en *sjörestaureringsplan för Stockholmsregionen* har utskottet från länsstyrelsen i Stockholms län fått bekräftat vad som anförs i motionen, nämligen att det generellt sett finns många sjöar som varit hårt belastade av avloppsvatten. Visserligen har dessa sjöar numera avlastats, men man har ännu inte kunnat se någon förbättrad miljö kvalitet. Den främsta orsaken torde vara förekomsten av förorenade bottensediment. Inom det berörda vattenområdet, Norra Östersjöns vattendistrikt, är vattenmyndigheten förlagd till länsstyrelsen i Västmanlands län. Avsikten är att ett vattenreningsprogram skall tas fram och – i förlängningen härav – att även ett åtgärdsprogram skall utarbetas. Några medel på länsnivå finns emellertid inte avsatta för eventuella åtgärder.

Utskottet konstaterar att problemet är uppmärksammat och att arbete pågår för att utvärdera behov av åtgärder m.m. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2005/06:MJ439 (v) yrkande 3.

Kemikaliekontroll

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (v) om en nationell strategi för miljö och hälsa med hänvisning till att vad som efterlysts i huvudsaklig del är eller kommer att bli tillgodosett. Ett yrkande (mp, –) om socioekonomiska kostnader för kemikalieanvändningen avstyrks likaså med motiveringen att sådant arbete bedrivs. Frågan om kvicksilverutsläpp m.m. tas upp i ett yrkande (c), men avstyrks med hänvisning till den uppföljning som görs av berörda myndigheter. Även ett yrkande (mp) om effekterna på miljön till följd av antibiotika inom djurhållningen avstyrks. Utskottet utgår från att denna fråga kommer att vara prioriterad av regeringen även i fortsättningen. Dessutom avstyrker utskottet övriga motionsyrkanden (m, c, mp) på kemikalieområdet.

Jämför reservationerna 7 (v, mp), 8 (mp), 9 (c), 10 (mp) och 11 (mp).

Motionerna

I motion 2005/06:U290 (m) begärs att ett beslut om en gemensam kemikalie-marknad och ett likvärdigt konsumentskydd uppnås så snart som möjligt. Likvärdiga regler och bedömningar skall gälla över hela unionen, att registreringen av ännu ej registrerade kemikalier skall utföras i en takt som är möjlig att genomföra för myndigheter och företag samt att de farligaste ämnena skall behandlas först (yrkande 22).

Några nya nationella särkrav i kemikalielagstiftningen bör inte införas i Sverige, är innebörden i motion 2005/06:MJ522 (m). Motionärerna uttrycker sin tillfredsställelse över att ett gemensamt regelverk kommer till stånd. I avsaknad av detta har företag haft mycket olika villkor beroende på vilket land de verkat i. Detta har varken gagnat miljön eller konkurrensen, menar man (yrkande 14).

I motion So554 (v) krävs en nationell strategi för miljö och hälsa med utgångspunkten att den mänskliga verksamhetens miljöpåverkan inte skall ge hälsoeffekter eller orsaka skador på miljö och natur. Motionärerna pekar på att kvinnors och mäns påverkan på miljön och påverkan av miljögifter skiljer sig åt. Barns utsatthet skiljer sig också från vuxnas på grund av biologiska skillnader, påpekas det. Det är därför viktigt att man i en sådan nationell strategi redogör för konsekvenserna för kvinnor och män samt barn (yrkande 6).

En heltäckande utredning av vilka socioekonomiska kostnader som är förenade med kemikalieanvändningen krävs i motion 2005/06:MJ592 (mp, –). Dessutom bör förslag läggas fram om hur dessa kostnader skall betalas av

den kemikalieproducerande sektorn. Motionärerna pekar på svårigheterna att bevisa samband mellan kemiska ämnen och hälsoeffekter och att det till följd härav är ont om uppgifter över vilka kostnader kemiskt orsakade hälsoproblem medför (yrkande 5).

I motion 2005/06:MJ371 (c) framhålls det angelägna i en uppföljning av kvicksilverutsläpp till mark och vatten i stormdrabbade områden i södra Sverige. En långsiktig och negativ konsekvens av stormen Gudrun är att kvicksilver riskerar att läcka ut i sjöar och vattendrag snabbare än om skogen stått kvar. Det beror på att skogen inte längre buffrar det sura nedfallet som kommer från luften. Dessutom innehåller den fallna skogen sura ämnen som kommer ut som en chock i naturen eftersom det är så stora mängder skog som fallit på en gång. För att man inte skall riskera hälsoproblem för människor och djur i de stormdrabbade områdena bör samhället fortlöpande kontrollera kvicksilvernivåerna i vattendragen i området och vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda liv och hälsa (yrkande 1).

Vidare anser motionärerna att man efter en sådan uppföljning bör förnya eller förstärka kalkningsprogrammen (yrkande 2).

Antibiotika inom djurhållningen bör kartläggas, anförs det i motion 2005/06: MJ302 (mp). Ambitionen skall vara att ersätta de mest långlivade typerna av antibiotika med sådana som är mindre långlivade. Motionärerna påpekar att det saknas gränsvärden för hur mycket antibiotika eller östrogener vattnet maximalt får innehålla. Problemet med drogföroreningar gäller inte bara humant intag av mediciner, anför de, och påpekar att antibiotika alltfjämt används i vissa fall vid djuruppfödning. Spridningen i åkerjorden ger en grogrund för uppkomst av antibiotikaresistenta bakterier. Jordbruksverket förordas som lämpligt för ett sådant kartläggningsuppdrag (yrkande 4).

Frågan om flamskyddsmedel berörs i motion 2005/06: MJ513 (mp). Motionärerna tar specifikt fasta på ämnet trifenylfosfat och de efterlyser ett ämne som är mindre skadligt än detta. Trifenylfosfat, som är en mjukgörare och ett flamskyddsmedel, anges vara allergiframkallande. Enligt motionärerna har uppseendeväckande höga halter av ämnet i studier visat sig finnas i nya dataskärmar. Vid arbete framför datorn andas man in medlet, och det elektriska fältet kring datorn gör att partiklar och kemiska föreningar dras mot ansiktet framför skärmen. Nya flamskyddsmedel bör behandlas enligt försiktighetsprincipen, anför motionärerna slutligen (yrkande 2).

I motion 2005/06: MJ318 (c) sägs att det vore rimligt att åter tillåta användning av bekämpningsmedlet permetrin. Bakgrunden är den extra svåra situation som råder efter stormen Gudrun. De skogsområden som drabbats utgör en gynnsam miljö för olika skadeinsekter, som t.ex. snytbaggen. Det bekämpningsmedel som nu används är emellertid inte särskilt effektivt.

Man beräknar att det krävs ända upp till tre behandlingar med handspruta på plantorna på de områden som riskerar angrepp av snytbaggen. Användningen skulle omfatta en begränsad tidsperiod på några år.

Utskottets ställningstagande

I en av motionerna berörs förslaget om en för EU-länderna *gemensam kemikaliemarknad*. Vad som åsyftar är kommissionens förslag till en ny kemikalielagstiftning som går under benämningen Reach (KOM (2003) 644 Förslag till förordning om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier, inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet samt ändring av direktiv 1999/45/EG och förordning (EG) om långlivade organiska föreningar). Reach innebär en ökad grad av harmonisering av regelverk och politik när det gäller kemikalier jämfört med dagens situation. Samtidigt begränsas möjligheterna för enskilda medlemsländer att vidta nationella åtgärder.

Under de drygt två år som förslaget har behandlats inom EU har Sverige aktivt verkat för att få en så stark lagstiftning som möjligt i syfte att åstadkomma ett starkt hälso- och miljöskydd för EU:s medborgare med samtidigt upprätthållande av konkurrenskraften hos företagen.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag om miljö kvalitetsmålet En giftfri miljö, och enligt utskottets mening är det av vikt att detta också ges vederbörlig tyngd i arbetet att nå detta mål. Utskottet vill i sammanhanget hänvisa till vad som anfördes i propositionen Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48 och 2005/06:49), nämligen att Sverige bör utnyttja de möjligheter som finns att gå före och införa nationella begränsningar av särskilt farliga ämnen när detta är motiverat från hälso- och miljösynpunkt i enlighet med försiktighets- och produktvalsprinciperna samt utifrån ett helhetsperspektiv. Denna möjlighet kan användas i de fall dessa ämnen inte är reglerade – eller kan förväntas bli inom en snar framtid på EU-nivå.

I december 2005 nåddes en kompromiss och förslaget kommer nu att genomgå fortsatt behandling i Europaparlamentet och rådet. Enligt uppgift från Regeringskansliet bedöms att de allmänna hänsynsregler och regler om substitution som finns i miljöbalken bedöms i stort kunna bestå oförändrade.

Regeringen har anfört att dess strävan är att förslaget skall kunna antas så snart som möjligt. Man förutskickar att behandlingen i rådet och Europaparlamentet kan avslutas under hösten 2006. Mot bakgrund av vad utskottet nu anfört avstyrks motionerna 2005/06:MJ522 (m) yrkande 14 och 2005/06:U290 (m) yrkande 22.

I fråga om förslaget till en *nationell strategi för miljö och hälsa* konstaterar utskottet att en rad åtgärder vidtas i linje härmed.

Först och främst vill utskottet peka på att Kemikalieinspektionen – enligt sitt regleringsbrev för år 2006 – har getts i uppdrag att sammanställa den kunskap som finns om mäns och kvinnors skilda upptag, upplagring i kroppen, påverkan på hälsa m.m. av olika kemikalier under olika faser i livet. Inspektionen skall också redogöra för hur dessa skillnader mellan män och kvinnor tas i beaktande vid utformning och användning av bedömnings- och osäkerhetsfaktorer, gränsvärden och riktvärden. Inspektionen skall slutligen, där brister har identifierats, föreslå åtgärder för att män och kvinnor i lika stor utsträckning skall skyddas från negativ påverkan från kemikalier. Redovisningen skall ske senast den 31 augusti 2006.

Vad härefter särskilt gäller barn erinrar utskottet om att Socialstyrelsen har fått i uppdrag att – i samråd med berörda myndigheter – ta fram ett förslag i en nationell handlingsplan för barns miljö och hälsa. Uppdraget skall redovisas till regeringen på svenska och engelska senast den 31 mars 2007; en delrapport skall redovisas senast den 1 oktober 2006. En bakgrund till uppdraget är den deklaration som antogs vid WHO:s fjärde ministermöte om miljö och hälsa i Budapest den 23–25 juni 2004. Enligt denna förband sig medlemsstaterna att ta fram nationella handlingsplaner för barns miljö och hälsa. I sammanhanget kan också nämnas att Socialstyrelsens Miljöhälsorapport 2005 gäller barns hälsa.

Likaså pågår ett arbete inom EU. I juni 2003 presenterade kommissionen meddelandet En europeisk strategi för miljö och hälsa (KOM (2003) 338 slutlig). Syftet är att minska de miljörelaterade hälsoeffekterna, framför allt hos barn och andra känsliga grupper. Strategin kommer att genomföras i etapper och dess omfattning kommer att ökas stegvis. Den har givits namnet SCALE eftersom den grundar sig på vetenskap (Science), inriktar sig på barn (Children), syftar till ökad medvetenhet (Awareness), genomförs genom rättsliga instrument (Legal instruments) samt följs upp med löpande utvärdering (Evaluation).

Inom ramen för strategin har kommissionen presenterat en handlingsplan för perioden 2004–2010. Handlingsplanen behandlar tre huvudområden, och under dessa områden finns totalt 13 åtgärder. De tre huvudområdena är följande.

- Förbättrad informationskedja. Syftet är att bättre förstå kopplingen mellan föroreningars källa och hälsoeffekter. Kommissionen avser att utveckla bl.a. hälsoindikatorer, en integrerad övervakning av miljön och bioövervakning. Därutöver skall koordineringen mellan miljö- och hälsosektorn ökas.
- Tilltäppande av kunskapsluckor. Forskningen inom miljö och hälsa skall stärkas och nya hot mot miljön och hälsan skall identifieras. Kommissionen kommer att analysera resultaten av olika forskningsprojekt, organisera konferenser för att lyfta fram resultat från forskningen, fokusera forskning på de prioriterade sjukdomsområdena, däribland cancer, och utveckla metoder för att analysera interaktionen mellan miljö och hälsa.

- Uppföljning. Vidtagna åtgärder skall ses över för att förbättra miljö och hälsa samt förbättra kommunikationen. Kommissionen kommer att ta fram åtgärder för att höja medvetenheten om miljöfaktorer som påverkar hälsan och för att utveckla riskkommunikation, stödja utbildning av yrkesverksamma och organisationer inom miljö och hälsa. Vidare planeras åtgärder för att förbättra miljö och hälsa inom CAFE-programmet (Clear Air for Europe), en temainriktad strategi för hållbar stadsmiljö, bekämpningsmedelsstrategin och kvicksilverstrategin. Vidare kommer arbete att ske för att förbättra inomhusmiljö och för att följa utvecklingen vad gäller elektromagnetiska fält (EMF).

Strategin och handlingsplanen skall således ligga till grund för att vidta lämpliga åtgärder på gemenskapsnivå för att förbättra miljö och hälsa inom gemenskapen. En delrapport är att vänta under år 2007 och slutrapporten år 2010.

Utskottet finner att vad som efterlysts i motion 2005/06:So554 (v) yrkande 6 i huvudsaklig del är eller kommer att bli tillgodosett. Motionen avstyrks därmed.

Härefter tar utskottet upp förslaget som går ut på att frågan *socioekonomiska kostnader för kemikalieanvändningen* bör utredas. Utskottet instämmer med motionärerna om att sambanden mellan kemikalieanvändning och hälsoeffekter ofta är svåra att bevisa och att uppgifterna därtill är relativt knapphändiga. Det finns i detta sammanhang skäl att hänvisa till att det inom ramen för arbetet med den gemensamma kemikaliepolitiken, Reach, bedrivs flera olika studier på europeisk nivå med anknytning till frågan om socioekonomiska kostnader. Ett resultat härav kan väntas innebära att man ställer ökade krav på sådan kunskap i samband med bl.a. tillståndsprovningen av kemikalier.

Vidare vill utskottet påminna om att Kemikalieinspektionen bedriver ett kontinuerligt arbete när det gäller socioekonomiska analyser i samband med kemikalieanvändning.

Mot bakgrund av det nu anförda anser utskottet att någon åtgärd från riksdagens sida inte är påkallad. Motion 2005/06:MJ592 (mp, –) yrkande 5 avstyrks därmed.

När det gäller motionen om *kvicksilverutsläpp m.m.* konstaterar utskottet att utlakningen av såväl kväve som kvicksilver är betydligt högre från hyggen än från områden med växande skog. Detta har också bekräftats av IVL Svenska Miljöinstitutet AB som på uppdrag av Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket nyligen genomfört och redovisat studier om utlakning av kväve och kvicksilver från stormskadad skog. Enligt gjorda teoretiska beräkningar riskerar mängden metylkvicksilver i ytvattnet att öka markant i de områden som har drabbats värst av stormen Gudrun. Detta gäller i hela Götaland. Lokalt kan belastningen av metylkvicksilver i ytvatten öka med över 50 %. Enligt IVL kan detta medföra en stor risk för ökade kvicksilverhalter i fisk i de värst stormdrabbade områdena i Halland, Kronobergs och sydvästra Jönköpings län samt i delar av Skåne. Dessa beräkningar

kommer att följas upp med mätningar i större vattendrag, framför allt med tanke på den risk som finns för ökade kvicksilverhalter i insjöfisk i stormdrabbade områden.

Enligt vad utskottet har inhämtat från Naturvårdsverket utförs provtagning avseende bl.a. kvicksilverupplagring i fisk inom ramen för det ordinarie kalkningsprogrammet bl.a. när det gäller (provfiske). Någon extra insats med anledning av effekterna av stormen Gudrun har i och för sig inte planerats, men det är tänkbart att man kan upprätta en biologisk bank. När det gäller åtgärder som bör vidtas är det viktigt att komma ihåg att det rör sig om mycket komplicerade samband, som inte till alla delar är kända. Den allt överskuggande åtgärden är dock att iakttä försiktighet vid skogsbruket, eftersom kvicksilvret i huvudsak finns i humuslagret. Det handlar således om att inte skada marken samt att helt undvika våtmarker och sumpskogar. Skogsstyrelsen har sedan tidigare utfärdat hänsynsregler, men från myndigheternas sida betonar man det angelägna i att de följs med särskild noggrannhet under rådande omständigheter. I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att de ökade halterna av kvicksilver och kväve kan komma att bestå under en lång tid framöver.

I fråga om kalkningsprogrammet kan konstateras att effekterna på kvicksilver entydigt är goda. Skogsstyrelsen har ett generellt ansvar att följa utvecklingen av surhetsgraden och vid behov anpassa kalkningsmängden. Inom ramen för de 10 miljoner kronor per år som Skogsstyrelsen får, skall styrelsen göra en särskild uppföljning av upptaget av kvicksilver i fisk.

Utskottet finner således att frågan om kvicksilverutsläpp till följd av stormen Gudrun följs av berörda myndigheter. Mot bakgrund av vad här har anförts anser utskottet att något uttalande av riksdagen inte är behövligt. Därmed avstyrker utskottet motion 2005/06:MJ371 (c) yrkandena 1 och 2.

Antibiotika inom djurhållningen medför enligt utskottets mening negativa effekter på miljön genom att det riskerar att lämna spår i såväl mark som vatten. Utskottet delar således den oro som kommer till uttryck i motionen.

I detta sammanhang kan nämnas att Läkemedelsverket på uppdrag av regeringen har genomfört en utredning om miljöpåverkan från läkemedel samt kosmetiska och hygieniska produkter. I rapporten, som överlämnades i augusti 2004, konstateras att sådana produkter kan utgöra en miljöfara. Samtidigt sägs att påvisade skadeverkningar är mycket få. För att undvika framtida miljöskador behöver kunskapen om eventuell miljöpåverkan öka, särskilt om de långsiktiga effekterna. Bland annat föreslås att resurser ställs till förfogande för läkemedelsinriktad miljöforskning. I rapporten föreslås åtgärder inom bl.a. följande områden:

- ökad baskunskap om läkemedels samt kosmetiska och hygieniska produkters påverkan på miljön,
- utifrån ökad baskunskap göra fler och förnyade miljöriskbedömningar av innehållsämnen i läkemedel samt kosmetiska och hygieniska produkter,

- ökad miljöhänsyn i den europeiska läkemedels- och kosmetikalagstiftningen,
- ur miljöhänsyn relevanta data om läkemedel sammanställs i en databas,
- utbildning och information för att stimulera miljötankandet kring läkemedel samt kosmetiska och hygieniska produkter,
- förbättrad avfallshantering och minskad kassation av läkemedel och
- kontinuerlig uppföljning av läkemedelsflödena i samhället.

När det gäller frågan om ett eventuellt miljöklassificeringssystem, som ingick i utredningsuppdraget, är slutsatsen att ett sådant system på europeisk nivå är att föredra framför nationella eller regionala system.

Utskottet kan konstatera att frågan om läkemedels miljöeffekter behandlades av riksdagen ett flertal gånger, senaste gången hösten 2005 i samband med behandlingen av propositionen om miljömål (prop. 2004/05:150). Utskottet ställde sig bakom (bet. 2005/06:MJU3) regeringens förslag om att Läkemedelsverket får ett särskilt sektorsansvar för miljömålsarbetet. Sektorsansvaret innebär att Läkemedelsverket har ett ansvar att verka för att alla relevanta miljömål uppnås inom sektorn.

I detta sammanhang vill utskottet också erinra om att statsrådet Lena Sommestad som svar på en fråga (2005/06:321) om läkemedels påverkan på vatten framhöll att läkemedels miljöpåverkan är en prioriterad fråga. Sverige har haft en drivande roll i EU-arbetet och ligger steget före många andra EU-länder. EU-lagstiftningen för läkemedel skärptes 2004 och krav på en bedömning av ett läkemedels eventuella miljörisker har förts in och förtydligats. I sammanhanget försäkrade hon att hon skulle komma att driva frågan om läkemedels miljöeffekter på EU-nivå såväl som på nationell nivå.

Den nu aktuella motionen rör specifikt läkemedel som härrör från djurhållning. Utskottet har från Jordbruksverket inhämtat att verket – tillsammans med andra berörda myndigheter – har deltagit i de överläggningar med Läkemedelsverket som förevarit med anledning av regeringsuppdraget.

Regeringen har i december 2005 lagt fram propositionen Strategi för ett samordnat arbete mot antibiotikaresistens och vårdrelaterade sjukdomar (prop. 2005/06:50). Häri återfinns förslag och bedömningar som även berör den veterinärmedicinska verksamheten. När det gäller förebyggande åtgärder är det regeringens bedömning att djursjukvård och djurhälsovård bör bedrivas på ett sådant sätt att infektioner så långt möjligt förebyggs genom skötselåtgärder och genom åtgärder för att förbättra djurens miljö. Tillägg bör göras i förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion för att klargöra att veterinär verksamhet i tillämpliga fall skall omfatta förebyggande djurhälsoarbete i syfte att förhindra smittspridning. Vidare anser regeringen att det för strategins genomförande krävs bl.a. att all personal inom hälso- och sjukvård, djursjukvård, djurhållning och livsmedelsproduktion tillämpar aktuell kunskap och bästa möjliga teknik. Kunskapsupbyggnad är därför en viktig del. Enligt regeringens bedömning bör en fortsatt översyn av veterinär obduktionsverksamhet i landet göras så att

åtgärder vid behov kan vidtas för att tillgodose behoven av diagnostiska möjligheter inom veterinär fältverksamhet. Översynen bör genomföras av Statens jordbruksverk. Härutöver tar regeringen upp frågan om miljöeffekter av antibiotikaanvändning. Det anmäls att Läkemedelsverket bör få i uppdrag att, i samråd med övriga berörda myndigheter, kartlägga vägarna och slutdestinationerna för tillförsel av olika typer av antibiotika till miljön och den årliga omfattningen av denna tillförsel samt att kartlägga hur olika typer av antibiotika bryts ned i olika miljöer. Naturvårdsverket har vidare getts i uppdrag av regeringen att undersöka de kommunala avloppsreningsverkens förmåga att ta hand om läkemedelsrester och andra skadliga ämnen. Utskottet konstaterar att ett flertal åtgärder nu vidtagits och planeras för att minska utsläppen av läkemedel till vatten. Utskottet utgår från att denna fråga även fortsättningsvis kommer att vara prioriterad och att arbetet kommer bedrivas aktivt såväl på nationell nivå som inom EU. Motion 2005/06:MJ302 (mp) yrkande 4 synes med det nu anförda huvudsakligen bli tillgodosedd och avstyrks därför av utskottet.

Förslag om *alternativ till trifenyfosfat* har behandlats vid ett flertal tillfällen av riksdagen. Senaste gången var hösten 2005, då utskottet i sitt betänkande (bet. 2004/05:MJU3) anförde att någon aktivitet som är särskilt riktad mot trifenyfosfat inte pågår i Regeringskansliet eller hos den ansvariga myndigheten. Utskottet påpekade samtidigt att Kemikalieinspektionen givetvis fortlöpande bevakar rapporteringen över negativa effekter av olika kemiska produkter och att myndigheten vid behov vidtar eller föreslår åtgärder. Utskottet sade sig därmed inte vara berett att föreslå något särskilt uttalande från riksdagens sida med anledning av motionen. Inte heller nu finner utskottet anledning till någon ytterligare åtgärd och avstyrker därmed motion 2005/06:MJ513 (mp) yrkande 2.

Likaledes har frågan om *användning av permethrin* behandlats vid tidigare tillfällen i riksdagen. Sålunda avstyrktes en motion våren 2004 med motsvarande syfte (skr. 2003/04:9, bet. 2003/04:MJU8, rskr. 2003/04:149). Utskottet anförde att permethrin togs bort från marknaden av det tillverkande företaget som i stället ville satsa på andra ämnen i den grupp som permethrin ingår i (drygt 20 ämnen). Kemikalieinspektionen beslutade att, i avvaktan på alternativ (mekanisk) teknik, tillåta användning av cypermethrin i skogsbruk under en kort övergångsperiod. Motionen avstyrktes.

Utskottet har nyligen åter fått sig bekräftat från Kemikalieinspektionen att permethrin formellt sett inte har förbjudits. Bakgrunden är således att leverantören dragit tillbaka sin ansökan, vilket innebär att det inte är upptaget på EG-listan över tillåtna medel. Enligt Kemikalieinspektionen finns andra lika verksamma produkter i gruppen pyretroider som kan användas, såsom cypermethrin. I sammanhanget vill utskottet påminna om att det förhållandet att ett bekämpningsmedel är godkänt inte innebär att det är riskfritt. All användning av kemiska medel kan medföra risker för både användarens hälsa och för miljön. I varje situation bör man därför noga överväga behovet av att använda kemiska medel. När det särskilt gäller

det stormfälda virket bör bekämpningsmedel användas endast i yttersta nödfall och när alternativa metoder inte fungerar. Med vad utskottet nu har anfört saknas skäl för riksdagen att göra något uttalande med anledning av motion 2005/06:MJ318 (c), som således avstyrks.

Avfall

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (kd) om definition av den avfallsmängd som behövs för att avfallstransporten skall omfattas av anmälningsplikt med hänvisning till att regeringen förutsätts ta fasta på ett förslag från Naturvårdsverket. Ett annat motionsyrkande (mp) om småföretagarnas situation vid avfallsavlämning avstyrks mot bakgrund av ett aviserat lagstiftningsförslag om kommunernas roll i avfallshanteringen. Vidare avstyrks bl.a. motionsyrkanden (v) om avfallsförbränningens effekter på miljö och hälsa och (v) näringslivets engagemang i marksaneringen.

Jämför reservationerna 12 (m, fp, kd, c), 13 (v, mp), 14 (v, mp) och 15 (mp).

Gällande regler

På gemenskapsnivå finns ett ramdirektiv som i första hand syftar till att uppkomsten av avfall skall begränsas och att – för det avfall som ändå uppkommer – söka undvika att det har skadliga egenskaper. I andra hand är syftet att främja återvinning eller utvinning av avfallet. Återvinningen eller bortscaffandet skall göras utan fara för människors hälsa eller på ett sätt som kan skada miljön. Direktivet gäller allt slags avfall och innehåller de allmänna principerna för hur avfallet skall hanteras. Medlemsländerna skall utarbeta nationella avfallsplaner som visar hur de skall leva upp till kraven enligt direktivet (75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall). Ramdirektivet kompletteras av särskilda regler för vissa avfallskategorier, såsom farligt avfall samt avfall från förpackningar, batterier, elektroniska produkter, spilloljor m.m.

Kommissionen har hösten 2005 presenterat ett meddelande om En tematiskt inriktad strategi för förebyggande och materialåtervinning av avfall (KOM (2005) 666). Syftet är att utveckla ett återvinningsamhälle. Det innehåller bl.a. förslag till åtgärder för att förbättra kunskapen om hur avfall uppstår och metoderna för avfallshantering.

EU:s tematiska strategi om förebyggande och materialåtervinning av avfall är en av sju tematiska strategier som tas upp i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram. Kommissionen presenterade strategin i december 2005. Inom ramen för denna strategi har ett förslag till reviderat ramdirektiv för avfall lagts fram av kommissionen.

En del i strategin går ut på att ett nytt ramdirektiv om avfall skall ersätta dels det gällande avfallsdirektivet, dels de särskilda regelverken om farligt avfall och om spilloljor. Syftet att skydda miljön genom en effektivare resursanvändning i hanteringen av avfall skall förtydligas. Blant annat skall klarläggas när avfall skall anses upphöra att vara avfall. Medlemsländernas skyldighet att motverka uppkomsten av avfall skall bl.a. komma till uttryck genom krav på att de skall utarbeta avfallsförebyggande program (KOM (2005) 667 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om avfall).

Inom ramen för strategin kommer även reglerna för vissa särskilda avfallskategorier att ses över. Det gäller t.ex. reglerna för uttjänta fordon och användningen av avloppsslam i jordbruket. Kommissionen kommer också att publicera riktlinjer för bl.a. statsstöd till återvinningsverksamhet och för när biprodukter inom industriell verksamhet skall betraktas som avfall.

På nationell nivå finns grundläggande regler om avfall och producentansvar i 15 kap. miljöbalken (1998:808). Där anges bl.a. vissa definitioner. Med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförbart avfall från annan verksamhet. Den som innehar avfallet skall se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Balken kompletteras med ett antal förordningar avseende avfall.

Avfallsförordningen (2001:1063) innehåller regler om avfall och avfallslets hantering. I bilagor till förordningen finns bl.a. en förteckning över förekommande avfallskategorier, däribland vilket avfall som definieras som farligt avfall. För vissa avfallsslag och viss avfallshantering finns ytterligare bestämmelser i andra förordningar. Härutöver finns förordningar som gäller visst slags hantering av avfall. Förordningen (2002:1060) om avfallsförbränning har till syfte att förhindra eller så långt som möjligt begränsa den negativa inverkan som avfallsförbränning kan ha på människors hälsa och miljön. Syftet med förordningen (2001:512) om deponering av avfall är att förebygga och minska de negativa effekter deponering av avfall kan orsaka på människors hälsa och på miljön.

Motionerna

I motion 2005/06:MJ278 (v) begärs att regeringen uppdrar till Naturvårdsverket att prioritera kunskapsinhämtning vad gäller avfallsförbränningens effekter på miljö och hälsa (yrkande 4).

Näringslivets engagemang i marksaneringen bör öka, sägs det i motion 2005/06:MJ297 (v). Mot den bakgrunden förespråkar man att regeringen skall föra en dialog och förhandlingar med berörda näringsverksamheter (yrkande 2).

I motion 2005/06:MJ394 (fp) efterfrågas opinionsbildning och informationsinsatser mot nedskräpning. Det är av vikt att påpeka att nedskräpningen av vår natur under de senaste åren har ökat. Trots stora insatser från stiftelsen Håll Sverige Rent tycks det ha skett en attitydförändring. Både den synliga nedskräpningen från cigarettfimpar till skrotbilar samt den osynliga nedskräpningen i form av läckage av kemikalier har blivit ett tilltagande problem. Det är därför angeläget att skrotbilskampanjer samt allmän opinionsbildning och informationsinsatser genomförs i hela landet (yrkande 20).

Explosivämnesavfall tas upp i motion 2005/06:MJ426 (s). Destruering av explosivämnen bör undantas från EU:s lagstiftning mot öppen förbränning anförs det. Vid tillverkning av explosivämnen uppkommer ett visst spill som måste omhändertas. Det kan röra sig om blandningar av explosiver som inte går att transportera på allmän väg utan måste destrueras på plats vid tillverkningsstället. På grund av den öppna förbränning som ändå behöver användas vid destruering av sprängämnen kommer man i konflikt mellan två regelsystem, nämligen det som syftar till att minska miljöpåverkan och det som har att tillgodose säkerhetskraven vid hanteringen av sprängämnen. Denna konflikt är ett hot mot hela explosivämnesbranschens framtida existens i Sverige och därmed mot gruvnäringen anser motionären (yrkande 1).

Härutöver begärs att regeringen ser över nuvarande delegationsordning för miljöprövningsbeslut avseende explosivämnesavfall. Med exempel på olika bedömningar av länsstyrelser när det gäller tillstånd för öppen förbränning hävdar motionären att ett centraliserat beslut kan vara nödvändigt för att säkerställa likabehandlingsprincipen i miljöprövningsärenden då det rör sig om explosivämnesavfall. Naturvårdsverket eller Räddningsverket anges som tänkbara för uppgiften (yrkande 2).

I motion 2005/06:MJ481 (fp) betonar man att taggtråd bör fasas ut helt för användning som stängsel, också kombinerad med annan stängseltyp. Människor som vistas med djur i naturen, kan vittna om de negativa konsekvenserna av taggtrådsbruk i skog och mark. Både vilda och tama djur drabbas av oerhört plågsamma rivskador om de fastnar och skadas av taggtråd. Motionärerna begär dessutom att medel tillställs för att genomföra en sanering av skog och mark från taggtråd. Det påpekas att Djurskyddsmyndighetens stängselföreskrift trädde i kraft under år 2005, varigenom en viss sanering av taggtrådsanvändandet kom till stånd. Åtgärder räcker emellertid inte, enligt motionärerna. Under vissa förutsättningar är det tillåtet att kombinera eltråd och taggtråd, men enligt vad som anförs i motionen motsätter sig Sveriges veterinärförbund att eltråd och taggtråd monteras på samma stolpe (yrkande 1).

En definition av minsta avfallsmängd som skall krävas för att transporten skall vara anmälningspliktig efterlyses i motion 2005/06:MJ596 (kd). Svenska företag efterfrågar i allt större utsträckning kompletta lösningar för sin avfallshantering, oavsett var i landet man har sin verksamhet förlagd. Dessa möjligheter försvåras för närvarande för de företag som har verksamheter i kommuner som meddelat föreskrifter om utvidgat ansvar för farligt avfall. I många fall fördyrar detta också arbetet med att hitta rationella och nationella systemlösningar för avfallet. Monopolet på transport av farligt avfall får en del orimliga konsekvenser. Avfallsförordningen är skriven så att folk inte får respekt för den. Varje transport av farligt avfall, inklusive bl.a. transport av enstaka uttjänta lysrör, skall anmälas till tillsynsmyndigheten. Sker inte detta skall en miljöstraffavgift på 10 000 kr utdömas. Det behövs en definition av hur stora avfallsmängder som skall krävas för att transporten skall vara anmälningspliktig. Att ha rapporteringsskyldighet för transport av ett enstaka lysrör är inte seriöst (yrkande 36).

I motion 2005/06:MJ597 (mp) framhålls att småföretagarnas situation vid lämnande av avfall för omhändertagande behöver uppmärksammas. Enligt vad som anförs tycker småföretagare ofta att det är dyrt och krångligt att bli av med sitt avfall, framför allt det farliga avfallet. Det finns skäl att tro att en stor del av småföretagens farliga avfall till slut hamnar på kommunala återvinningscentraler, dumpas i naturen eller släpps ut i avloppsvattnet. Motionärerna föreslår som ett sätt att komma till rätta med problemen att småföretagen ges rätt att göra sig av med sitt avfall på de kommunala återvinningsanläggningarna. Företagen skulle då betraktas som hushåll och betala samma taxa som hushållen, med en fast och en rörlig del. Gränsen för hur mycket avfall de skall få rätt att lämna bör tydligt specificeras och följa samma kriterier som för hushållen. Vidare menar motionärerna att det är svårt för många småföretag att överblicka reglerna inom avfallsområdet. Därtill kommer problemet med att olika kommuner tolkar reglerna olika. Enligt motionärerna finns det därför ett stort behov av vägledning och information till småföretagen om vilka regler som gäller.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis erinra om att frågor om avfall, kretslopp och återvinning senaste gången behandlades av utskottet hösten 2005 i samband med propositionen om miljömålen (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:48 och 2005/06:49). Under utskottets överväganden i avsnittet En strategi för giftfria och resurssnåla kretslopp anfördes sammanfattningsvis att utskottet gjorde samma bedömning som regeringen om strategin och dess koppling till miljö kvalitetsmålet och miljömålen. Vidare framhölls att en utveckling av strategin behöver handla om vidareutveckling och användning av styrmedel och om vilka aktörer som behöver engageras för att förändringar skall kunna komma till stånd.

I sammanhanget hänvisade utskottet också till sina uttalanden hösten 2004 i samband med propositionen om ett samhälle med giftfria och resurs-snåla kretslopp (prop. 2002/03:117, bet. 2003/04:MJU4, rskr. 2003/04:17). Utskottet instämde då med regeringen om principerna för avfallsarbetet, nämligen ett starkt konsumentperspektiv som framför allt innebär att det skall bli enklare för hushållen att sortera och lämna sitt avfall. En högre servicenivå för allmänheten är det bästa sättet att öka människors vilja att delta i systemet och på så sätt även öka andelen avfall som återvinns. Tillgänglighet och tydlighet framhölls som viktigt liksom information om syftet med och nyttan av hushållens deltagande.

Beträffande EU-samarbetet när det gäller avfallsfrågor ser utskottet positivt på ambitionerna att förtydliga och förenkla regelverket på avfallsområdet och utan att man ger avkall på intresset att värna om miljön. Det är positivt att livscykelänkandet införs på avfallsområdet och att ett ökat fokus läggs på att förebygga uppkomsten av avfall. Utskottet anser att Sverige i EU skall driva en långsiktigt hållbar och ambitiös avfallspolitik. Detta innebär att utskottet förordar att EU:s avfallshierarki även i fortsättningen skall utgöra grundvalen för den gemensamma avfallspolitiken. I enlighet med denna uppfattning anser utskottet det angeläget att deponeringen av avfall inom EU minskas. Vidare är det av stor vikt att problemen med hälso- och miljöfarliga ämnen i avfallshanteringens uppmärksammas tillräckligt i EU-samarbetet.

På det nationella planet kan utskottet konstatera att Naturvårdsverket den 30 september 2005 presenterade en Strategi för hållbar avfallshantering – Sveriges avfallsplan. Verket föreslår att planen förnyas senast vid utgången av år 2010, bl.a. mot bakgrund av att det då kan föreligga ny nationell avfallsstatistik och reviderade miljömål.

I en av motionerna återfinns förslag om en *definition av avfallsmängd* som skall krävas för att transporten skall omfattas av anmälningsplikt. Utskottet vill påminna om att bestämmelser om transport av avfall finns i avfallsförordningen. Där framgår att den som avser att transportera farligt avfall skall anmäla detta till länsstyrelsen om (1) avfallet uppkommit i yrkesmässig verksamhet och om det inte skall transporteras av någon som har ett särskilt tillstånd enligt angivna bestämmelser i förordningen eller (2) transporten avser vissa särskilt angivna avfallskategorier, såsom smittförande och asbestinnehållande avfall (26 §). Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till att Naturvårdsverket har haft ett regeringsuppdrag avseende tillstånd och villkor för avfallstransportörer. I den rapport som sedermera har överlämnats till regeringen finns förslag om lättnader i regelverket när det gäller undantag från anmälningsplikten just när det gäller transporter av små mängder farligt avfall som har uppkommit i den egna verksamheten. Naturvårdsverket gör bedömningen att sådana ändrade regler skulle medföra lättnader för ett stort antal småföretag utan att någon miljömässig försämring skulle bli följden. Utskottet utgår från att regeringen i sitt lag-

stiftningsarbete tar fasta på Naturvårdsverkets förslag och finner därför inte något behov för riksdagen till ytterligare åtgärd. Motion 2005/06: MJ596 (kd) yrkande 36 avstyrks därmed.

Frågan om *avfallsförbränningens effekter på miljö och hälsa* tas upp i en av motionerna. Utskottet vill påminna om att förordningen (2002:1060) om avfallsförbränning har till syfte att förhindra eller så långt som möjligt begränsa den negativa inverkan som avfallsförbränning kan ha på människors hälsa och miljö. Detta gäller särskilt föroreningar genom utsläpp till luft, mark, ytvatten och grundvatten. Vidare konstaterar utskottet att hithörande frågor behandlades hösten 2005 i samband med miljömålspropositionen (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:48, 2005/06:49). I propositionen anfördes bl.a. att politiken för främst avfall från kemikalier behöver samordnas så att åtgärder vidtas utifrån en helhetssyn med beaktande av den miljöpåverkan som material och ämnen medför under hela livsrytten. Utskottet delade denna bedömning. I sammanhanget behandlade utskottet även Riksrevisionens styrelses redogörelse för tillsynen av miljöavgifter vid avfallsförbränning (2004/05:RRS24). Härutöver vill utskottet hänvisa till det uppdrag som gavs till Naturvårdsverket år 2002 att kartlägga utsläppskällor för oavsiktligt bildade ämnen vid avfallshantering/förbränning, såsom dioxiner, PCB och hexaklorbensen. I uppdraget ingick att ta fram uppgifter om hantering av avfall som innehåller sådana ämnen också om förorenade områden som kan innehålla ämnena. Bakgrunden till detta uppdrag var att Naturvårdsverket i ett tidigare uppdrag, om ekologiskt omhändertagande av avfall, hade konstaterat att utsläppen från bl.a. olika typer av högtemperaturprocesser, inklusive avfallsförbränning och industriprocesser, behövde följas upp. Dioxin och andra persistenta organiska ämnen bedöms som några av de viktigaste att få ökad kunskap om. Naturvårdsverket har också redovisat resultatet av ett uppdrag om sådant avfall som är ingående i avfallsförbränning. Verkets förslag, som går ut på ökade krav på kontroll av sådant ingående avfall, bereds för närvarande inom Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet. Enligt vad utskottet kan finna är frågan om avfallsförbränningen högt prioriterad hos såväl regeringen som Naturvårdsverket. Någon anledning för riksdagen att vidta ytterligare åtgärder finns därmed inte. Motion 2005/06: MJ278 (v) yrkande 4 avstyrks därmed.

I en annan motion aktualiseras frågan om *näringslivets engagemang i marksanering*. Enligt vad utskottet har inhämtat för Naturvårdsverket som central myndighet en dialog och regelrätta förhandlingar med olika berörda parter. Statliga organ och flera företag tar ett aktivt ansvar för efterbehandling av förorenad mark. I sammanhanget kan också nämnas att oljebolagen i Sverige, Naturvårdsverket och Svenska Kommunförbundet har träffat en överenskommelse om ett åtgärdsprogram. I ett av parterna bildat Saneringsråd förankras rekommendationer för hur arbetet skall genomföras och prioriteringen av vilka platser som skall undersökas under respektive verksamhetsår. Branschorganisationen Spimfab (SPI Miljösaneringsfond AB)

svarar för genomförandet av undersökning och – vid behov – saneringen av gamla bensinstationer. Vidare kan erinras om att forskning om efterbehandling bedrivs vid universitet, högskolor och institut. Vid flera universitet och högskolor, institut samt andra aktörer erbjuds också utbildningsprogram och seminarier om problematiken kring efterbehandling. Det nationella nätverket Renare mark håller möten, till vilka aktiva inom efterbehandlingsområdet inbjuds. Slutligen har utskottet erfarit att frågorna om efterbehandling tillmäts stor betydelse i det aviserade förslaget till ett ramdirektiv för mark. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2005/06:MJ297 (v) yrkande 2.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att det är av vikt att *småföretagarnas situation vid avfallsavlämning* uppmärksammas. Såsom anføres i motionen kan skäl finnas för kommuner att känna tveksamhet om vad som gäller vid omhändertagandet av visst avfall och detta kan även gälla företagare som riskerar att göra fel.

Enligt vad utskottet har inhämtat kommer regeringen i den aviserade propositionen om Kommunernas roll i avfallshanteringen att lägga fram förslag till en lagändring som går ut på ett klargörande av kommunens möjlighet att hantera annat avfall än hushållsavfall. Vidare skall en kommun som sålunda ingår avtal med avfallsinnehavare om transport, återvinning eller bortskaffande av sådant avtal få bedriva verksamheten utan anknytning till kommunens område eller dess medlemmar. Även t.ex. en grannkommun skall kunna ta emot annat avfall än hushållsavfall. Vidare skall verksamheten bedrivas på affärsmässiga grunder för att man skall undvika snedvridning i konkurrensen. För att det tydligt skall framgå att ingen korssubventionering sker skall kommunen redovisa den konkurrensutsatta delen och annan avfallshantering skilt från varandra och skilt från övrig verksamhet inom kommunen. Bestämmelserna tas in i miljöbalken i samband med bestämmelserna om kommunernas skyldigheter under den gemensamma rubriken ”Den kommunala avfallshanteringen”. De nya reglerna innebär således undantag från bestämmelserna i kommunallagen om lokaliserings- och självkostnadsprinciperna. Utskottet konstaterar att en lagstiftningsåtgärd som kan innebära ett klarläggande av kommunernas möjligheter och som rör det i motionen aktualiserade problemet för småföretagare är aviserad. Vad härefter gäller frågan i motionen om behovet av information i hithörande frågor ser utskottet det som naturligt med en vägledande sammanställning av lagstiftningsområdet för berörda parter. Särskilt påkallat är detta givetvis vid ändringar i lagstiftningen. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2005/06:MJ597 (mp) nu lämnas utan vidare åtgärd.

I fråga om *explosivämnesavfall* kan utskottet – i likhet med motionären – konstatera att problem kan uppstå vid tillämpningen av två skilda regelverk. Det ena rör explosiva varor (direktiv 93/15/EEG om harmonisering av bestämmelserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk). Det andra avser förbränning av avfall och syftar till att begränsa den negativa inverkan på miljön från förbränning

och samförbränning av avfall (direktiven 75/442/EEG och 2000/76/EG). Det sistnämnda EG-direktivet har genomförts genom förordningen (2002:1060) om avfallsförbränning. Genom denna krävs att förbränning av farligt avfall skall ske i ”förbränningsanläggningar för farligt avfall”. Enligt avfallsförordningen (2001:1063) är avfall från och av explosivämnen klassat som farligt avfall. Vidare finns Naturvårdsverkets föreskrifter 2002:28 om avfallsförbränning. Möjligheter till undantag från bestämmelserna medges enligt miljöbalken. I motionen hävdas att länsstyrelserna emellertid gör olika bedömningar när det gäller att medge undantag från bestämmelserna, vilket ytterst sett innebär skilda konkurrensförutsättningar för olika sprängämnesföretag i Sverige.

Utskottet vill i detta sammanhang peka på att Riksrevisionen har tagit upp ett närbesläktat problem i sin granskning av regeringens styrning av Naturvårdsverket (RiR 2006:2). En slutsats som redovisas är att Naturvårdsverkets centrala vägledning av tillsyn av övrigt miljöpolitiskt arbete inte har fungerat på ett effektivt sätt. Kommuner och länsstyrelser upplever stora luckor och brister i Naturvårdsverkets vägledning. Riksrevisionen anser att de informella strukturer för vägledning som uppstått till följd av upplevda luckor och brister har en positiv inverkan på miljöpolitikens genomförande. Dessa kan emellertid inte ersätta en central instans med ett av regeringen fastlagt mandat att vägleda. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att klarlägga Naturvårdsverkets roll som central tillsynsvägleddare samt beakta vilka konsekvenser uppkomsten av informella nätverk för ömsesidigt stöd m.m. får för den centrala tillsynsvägledningen. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2005/06:MJ426 (s) yrkandena 1 och 2.

Opinionsbildning och *informationsinsatser mot nedskräpning* begärs i en av motionerna. Utskottet konstaterar att enligt bestämmelser i miljöbalken får ingen skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde till eller insyn i (15 kap. 30 §). Den som med uppsåt eller av oaktsamhet skräpar ned utomhus på sådan plats döms för nedskräpning till böter eller fängelse i högst ett år (29 kap. 7 §).

Vidare vill utskottet erinra om att frågan om information till hushållen om hur man kan konsumera hållbart togs upp hösten 2005 med anledning av en motion (bet. 2005/06:MJU3). Utskottet, som avstyrkte motionen, hänvisade till regeringens uttalande i miljömålspropositionen (prop. 2004/05:150) om att hushållen inte består av en homogen grupp. I stället bör insatserna tydligt anpassas till mottagaren och också i ökad utsträckning motivera till ett hållbart beteende. Enligt regeringens mening kan detta göras genom att man t.ex. visar på de både personliga och samhälleliga vinsterna av ett hållbart beteende. Härutöver redovisades att forskningen om miljökommunikation visar att information riktad till hushållen – för att ge bästa möjliga effekt – bör vara vardagsnära, konkret och uppmanande. Sär-

skilt viktiga grupper att engagera är barn och ungdomar, icke-statliga organisationer, näringsliv, minoritetsgrupper samt medier och underhållnings- och reklamindustrin.

Enligt vad utskottet nu har inhämtat bereds inom Miljödepartementet ett förslag om uttjänta bilar, inklusive skrotbilar; ett förslag till riksdagen kan förväntas under hösten 2006. I sammanhanget kan utskottet även hänvisa till den verksamhet som bedrivs inom stiftelsen Håll Sverige Rent. För närvarande pågår flera olika kampanjer och aktiviteter mot nedskräpning. Bland dessa kan nämnas Skrotbilskampanjen, Skräpplockardagarna 2006, Rätt sak på rätt plats, För en skräpfri miljö och Lantbruksskrot. Det kan också nämnas att stiftelsen har låtit ett opinionsundersökningsföretag genomföra en studie av hur rökare i Sverige ser på företeelsen att slänga fimpar, bl.a. mot bakgrund av det år 2005 införda rökförbudet på restauranger. Utskottet finner mot bakgrund av vad som här har redovisats att regeringen i olika avseenden följer frågan och planerar och genomför insatser av olika slag för en skräpfri miljö. Någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida är inte påkallad, varför motion 2005/06:MJ394 (fp) yrkande 20 avstyrks av utskottet.

Frågan om *utfasning av taggtråd* i naturen är angelägen, enligt utskottet. Djur skall inte behöva skadas och den som rör sig i skog och mark skall inte behöva mötas av skrot och skräp. Ett likartat förslag behandlades av utskottet tidigare och senast hösten 2005 (bet. 2005/06:MJU3), som då hänvisade till sin behandling hösten 2004. Utskottet kan nu konstatera att Djurskyddsmyndighetens nya stängselföreskrift trädde i kraft den 15 juli 2005. Syftet är att skydda lantbruksdjur från att skada sig på dåligt utformade stängsel. Vidare blev det tillåtet att kombinera eltråd och taggtråd på samma stängselstolpe. Kravet är att eltråden placeras på en distanshållare som skapar ett horisontellt avstånd mellan eltråd och taggtråd på minst 15 centimeter. Eltråden skall sitta på den sida där djuren hålls. Taggtråden skall jordas ordentligt på flera ställen längs stängslet för att undvika att den skall kunna bli strömförande. Djurskyddsmyndigheten har i sina allmänna råd uttalat att djurhållare om möjligt inte över huvud taget skall använda taggtråd. En ny föreskrift om förbud att använda stängsel till hästar avses träda i kraft den 1 januari 2010. Såvitt gäller frågan om rensning i naturen av taggtråd m.m. innehåller miljöbalken, som framgått i det föregående, förbud mot nedskräpning. Ingen får skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde till eller insyn i. Vidare är innehavaren av avfallet skyldig att se till så att avfallet omhändertas på ett miljömässigt godtagbart sätt. I Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2005:11) om djurhållning inom lantbruket m.m. är det också reglerat att betesmarker, rastgårdar och drivningsvägar skall vara fria från föremål med uppenbar risk att skada djuren. Sådana föremål kan t.ex. vara gamla stängselrester. I hela landet pågår en insamling för att stimulera lantbrukare att lämna in sitt lantbruksskrot, däribland taggtråd. Insamlingskampanjen drivs av Håll Sverige Rent i samarbete med ett återvinningsföretag.

Kampanjen avses ge lantbrukare och allmänhet möjlighet att enkelt och kostnadsfritt anmäla metallskrot för upphämtning och återvinning. Vidare har utskottet uppmärksammat att Länsstyrelsen i Västra Götaland erbjuder ett projektstöd om högst 20 kr per meter till de lantbrukare som byter taggtråd mot elstängsel eller färnät och högst 50 000 kr per gård. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion 2005/06:MJ481 (fp) yrkande 1.

Återvinning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (mp) om skärpta sanktioner avseende producentansvaret med hänvisning till bl.a. Naturvårdsverkets uppdrag att bedöma behovet av insatser för att öka efterlevnaden av regelverket. Även en motion (mp) om arbetsmarknadskonsekvenser av ökad materialåtervinning avstyrks av utskottet, som redovisar arbetet inom EU om en tematisk strategi på avfallsområdet. Även övriga motionsyrkanden om återvinning avstyrks.

Jämför reservationerna 17 (v), 18 (mp), 19 (mp), 20 (mp), 21 (mp) och 22 (kd, v, mp).

Gällande regler

I miljöbalken (1998:808) finns bestämmelser om att *producenter* kan åläggas skyldighet att ta hand om avfall, s.k. producentansvar (6 §). Med producent avses i detta sammanhang den som yrkesmässigt tillverkar, för in till Sverige eller säljer en vara eller en förpackning, eller den som i sin yrkesmässiga verksamhet frambringar avfall som kräver särskilda åtgärder av renhållnings- eller miljöskäl.

Härutöver finns bestämmelser om att *kommuner* har och kan åläggas en skyldighet att ta hand om avfall. När kommunen planlägger och beslutar hur denna skyldighet skall fullgöras, skall hänsyn tas till fastighetsinnehavares och nyttjanderättshavares möjligheter att själva ta hand om hushållsavfallet på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Kommunen skall i sin planering och i sina beslut vidare beakta att borttransporten anpassas till de behov som finns hos olika slag av bebyggelse. I sådana planer och beslut skall anges under vilka förutsättningar fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare själva får ta hand om hushållsavfall och, när föreskrifter enligt 10 § gäller, annat avfall som uppkommit hos dem (8§).

Bland de förordningar som rör producentansvaret kan följande nämnas. Förordningen (1994:1205) om producentansvar för *returpapper*. Syftet är att producenterna skall se till att 75 viktprocent av de tidningar som konsumeras i Sverige samlas in som returpapper för att materialåtervinnas eller

tas om hand på ett miljömässigt godtagbart sätt. En producent skall se till att det finns ett lämpligt insamlingssystem för returpapper som är hänförligt till producenten. Syftet med förordningen (1997:185) om producentansvar för *förpackningar* är att förpackningar skall framställas på ett sådant sätt att deras volym och vikt begränsas till den nivå som krävs för att upprätthålla en god säkerhets- och hygiennivå. Producenterna skall anordna system för insamling av allt förpackningsavfall som uppkommer. Förordningen skall – med vissa undantag – inte tillämpas på förpackningar som omfattas av angivet krav i förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar. Genom förordningen (2000:208) om producentansvar för *glödlampor och vissa belysningsarmaturer* regleras producenters skyldighet att bl.a. ta hand om avfall som utgörs av sådana elektriska och elektroniska produkter som utgör glödlampor eller utgör belysningsarmaturer som tillverkats för att användas i hushåll. Förordningen (2005:209) om producentansvar för *elektriska och elektroniska produkter* innebär en skärpning i förhållande till det regelverk som gällt sedan tidigare, såtillvida att fler produkter omfattas och producenternas ansvar utökas.

Motionerna

Skärpta regler för producentansvaret kräver man i motion 2005/06:MJ290 (mp). Syftet är att även befolkningen på den svenska landsbygden ges förutsättningar att bidra till recirkulation och återvinning. I motionen hävdas att materialbolagen i vissa mer glest befolkade delar av landet inte fullgör sin uppgift att insamla de produkter som de har fått betalt för att samla in. Konsumenterna tvingas därför att slänga dessa förpackningar i soporna. I kombination med att kommunerna utvecklar incitament i sina renhållningstaxor – ofta volymbaserade – kommer det att bli dubbel avgift (yrkande 1).

Pantsystemet bör utvecklas där detta är möjligt för att främja återvinning och återbruk. Staten bör, såväl i EU som för egen del, sträva efter att fler produkter och varor omfattas av pantsystem eftersom det ger den största och säkraste recirkulationen. Pant på hela lysrör har gett en betydligt högre återvinningsgrad och andelen krossade lysrör, med den skada det innebär för miljön, har minskat kraftigt (yrkande 2).

Vidare anförs i motionen att avgifter för återbruk och återvinning inte skall få användas för annan verksamhet. Självklart är det så att alla företag behöver utveckla sina produkter och även produkternas förpackningar. Det är dock tveksamt om kunderna inom ramen för insamlingsavgiften skall betala sådan produktutveckling. I dag är det en rätt omfattande forskning som finansieras av dessa avgifter. En hårdare granskning är nödvändig även om det för pris till kund inte har någon betydelse om forskningen finansieras genom ett högre produktpris eller genom en återvinningsavgift (yrkande 3).

Det kommunala renhållningsansvaret måste ges en starkare ställning i relation till materialbolagen. Kommunerna bör slutligen i lag få större möjligheter att ålägga materialbolagen att hålla snyggt och rent runt sin insamling samt ställa krav på utformning så att risken för skador och smitta minskar runt materialbolagens insamlingsstationer. Kanske skall även en ökad samordning med kommunerna styras upp i lag (yrkande 4).

I motion 2005/06:MJ439 (v) förordar man att kommunerna och näringslivet skall underlätta för invånarna till ökad kretsloppsgrad i sin avfallshandtering. Återvinningssystemen lider av barnsjukdomar och alltför stort ansvar ligger på konsumenterna. Tillgängligheten till återvinningsstationerna är inte god och de sköts ofta dåligt. Motionären menar att man – regionalt och lokalt – kan uppmuntra både affärer och konsumenter att välja varor och produkter som genererar små avfallsmängder eller varor som är lätta att återvinna (yrkande 6).

I motion 2005/06:MJ510 (s) begärs ett ökat producentansvar. Sverige har blivit skräpigare. En idé vore att införa pant på skräp i syfte att förmå allmänheten att lämna tillbaka det, och om de slänger kommer någon annan att plocka upp det och gå och utkräva panten. Det kan visserligen vara komplicerat med ett pantsystem liknande det som finns för burkar och flaskor. Samtidigt torde det gå att formulera ett förpackningsansvar så att producenter också får ett ökat ansvar för de förpackningar som nu finns som skräp på gator och i parker.

I motion 2005/06:MJ535 (mp) efterlyser man en utredning om de samlade arbetsmarknadskonsekvenserna av en höjd ambitionsnivå inom materialåtervinning. Återvinning förbättrar miljön och sluter kretsloppen. Såväl internationella storbolag som mindre familjefirmor inom återvinningssektorn hävdar att en ökad ambitionsnivå skulle betyda ökad sysselsättning. Branschorganet Återvinningsindustrierna och Svenska Naturskyddsföreningen konstaterar att den angelägna utökade återvinningen nu hotas av att åtskilliga av landets kommuner ökar sin avfallsförbränningskapacitet. Den begärda utredningen bör inkludera ett scenario där Sverige systematiskt satsar på ett framtidsorienterat återvinningssystem (yrkande 2).

I motion 2005/06:MJ590 (mp) sägs att Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att ta fram föreskrifter för ett förtydligande av producentansvaret enligt förordningen om producentansvar. Även producenternas ekonomiska ansvar bör klargöras. Ansvarsfördelningen mellan kommunerna, ”förpacknings- och tidningsinsamlingen” (FTI) och fastighetsägarna behöver tydliggöras. FTI bör vara den juridiska motparten gentemot kommunerna. Det innebär att FTI bör bli en i lagens mening juridisk person, i första hand för de producenter som representeras i bolaget. Krav och kravuppfyllelse är starkt beroende av identifiering av den juridiska personen som kravet skall ställas på (yrkande 1).

Vidare påtalas ett behov av en fastställd tidsgräns för samrådsprocessen i fråga om när frågor senast skall besvaras. Den skärpning som genomförts vad gäller samrådsförfarande, s.k. formellt samråd, är visserligen positivt. Problemet är att samråden ibland drar ut på tiden bl.a. genom att producenterna väntar med att besvara frågor som ställs under samrådet (yrkande 2).

Motionärerna begär vidare att Naturvårdsverket ges i uppdrag att lämna förslag till ändringar i miljöbalken och i förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll så att även resurshushållningsaspekten skall utgöra skäl för krav på egenkontroll (yrkande 3).

Naturvårdsverket bör dessutom ges i uppdrag att förtydliga producenternas betalningsansvar för hämtning av producentansvarsavfall där det finns en lämplig insamlingsanläggning. I dag är det inte ovanligt att producenternas entreprenörer tillåter underentreprenörer att ta betalt av fastighetsägare för fastighetsnära hämtning av producentansvarsavfall i områden där det även finns återvinningsstationer på allmän plats. De betraktar insamlingsanläggningar på allmän plats som sitt basutbud och tar betalt av fastighetsägarna för den fastighetsnära insamlingen. Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att förtydliga att det är producenterna som skall betala för hämtningen av producentansvarsavfall (yrkande 4).

Härutöver begärs sanktionsbestämmelser beträffande producentansvar. Under den tid som lagen om producentansvar funnits har kommunerna inte tillämpat någon egentlig myndighetstillsyn över producenter utom i några få fall. Avtalen mellan kommuner och producenter saknar egentliga sanktionsmöjligheter. Utan möjlighet till sanktioner är det svårt att tillämpa förordningen om producentansvar i praktiken. Miljöbalken är i dag en övergripande målstyrd lagstiftning med få kraftfulla tvingande inslag. Av det skälet är lagen ganska svår att tillämpa på det här området. Därför bör miljöbalken kompletteras med sanktionsbestämmelser som berör producentansvar i 29 kap. Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att ta fram även ett sådant förslag (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis hänvisa till att över 90 % av hushållsavfallet år 2004 gick till återvinning enligt statistik från Renhållningsverksföreningen. Av dessa svarade materialåtervinning för ca 33 %, biologisk behandling för 10 % och förbränning med energiutvinning för ca 47 %. Mellan åren 2003 och 2004 minskade mängden deponerat hushållsavfall från ca 14 % till ca 9 %. Utskottet ser med tillfredsställelse på att återvinningsgraden har ökat.

Flera av motionsyrkandena som rör producentansvaret innehåller krav på *skärpta regler för producentansvaret* i vissa avseenden. Utskottet vill peka på att två av förordningarna om producentansvar, nämligen den för förpackningar och den för returpapper, skärptes den 1 januari 2005. Ett skäl till

denna skärpning är de problem som tas upp i motionerna. Det ställs bl.a. krav på att lokala samråd skall hållas mellan kommuner och producenter. I samrådet skall bl.a. diskuteras vilka åtgärder mot nedskräpning runt platserna för insamling som producenten avser att vidta eller som vidtas.

Vidare har regeringen inrättat ett råd för avfallsfrågor som är knutet till Naturvårdsverket. Syftet med Avfallsrådet är bl.a. att förbättra dialogen mellan olika aktörer på avfallsområdet. Inom rådet pågår sålunda en kontinuerlig dialog mellan företrädare för bl.a. producenter och kommuner. Den 30 november 2004 ställde sig alla aktörer i Avfallsrådet bakom en överenskommelse om servicenivå till hushållen.

Regeringen har i regleringsbrevet för år 2006 för Naturvårdsverket gett verket ett visst uppdrag när det gäller producentansvaret. Sålunda skall verket senast den 1 augusti redovisa återvinningsnivåer för det avfall som omfattas av regelverken om producentansvar. Vidare skall Naturvårdsverket senast den 1 oktober 2006 redovisa hur förordningarna om producentansvar efterlevs samt vilka insatser som verket planerar med utgångspunkt i resultatet härav. Verket skall också särskilt redovisa en bedömning av effekterna av dels överenskommelsen i Avfallsrådet år 2004 om servicenivå, dels av den tillsynsvägledning för efterlevnaden av regelverken om producentansvar för förpackningar respektive för returpapper som verket har tagit fram. Om Naturvårdsverket anser att det finns ett behov skall verket också lämna förslag till hur efterlevnaden av dessa båda regelverk skall kunna förbättras. Beträffande producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter skall Naturvårdsverket redovisa hur upprättande av registret har genomförts, vilken vägledning som har tagits fram, särskilt avseende kraven i 18 § om finansiering av fullgörande av producentens skyldighet, samt vilka ytterligare insatser, exempelvis utbildningsinsatser, som genomförts och som planeras.

I regleringsbrevet anges också att Naturvårdsverket och Statens energimyndighet, i samråd med Konjunkturinstitutet och Skatteverket och efter samråd med berörda miljömåls- och sektorsmyndigheter, göra en övergripande och heltäckande utvärdering av dagens ekonomiska styrmedel inom miljöömrådet. Med ekonomiska styrmedel avses i detta uppdrag skatter, avgifter och direkta bidrag. Analysen skall bl.a. kopplas till de tre åtgärdsstrategierna, däribland således Giftfria och resursnäla kretslopp. Uppdraget skall redovisas senast den 1 oktober 2006.

Som har redovisats i det föregående drivs arbetet med avfallsfrågor inom EU vidare. Kommissionens förslag till en tematisk strategi går ut på att förebygga avfall och öka materialåtervinningen. Som ett led i denna strategi kommer det att ställas krav på medlemsstaterna att ta fram nationella planer för förebyggande av avfall. Utskottet finner mot den nu redovisade bakgrunden att motionerna 2005/06: MJ290 (mp) yrkande 4 och 2005/06: MJ590 (mp) yrkandena 1 och 4 inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. De avstyrks således. Inte heller är utskottet berett att tillstyrka förslaget om de lagändringar som går ut på beaktande av *resurs-*

hushållningsaspekten som krav vid egenkontroll. En lagstiftningsåtgärd bör föregås av en utredning om förslagets effekter i olika avseenden. Med det anförda avstyrks även motion 2005/06:MJ590 (mp) yrkande 3.

Motionsförslaget om underlättande av *ökad kretsloppsgrad* kommer enligt utskottets mening att bli tillgodosett även det genom bl.a. det krav på lokala samråd som skall hållas mellan kommuner och producenter men också genom överenskommelsen inom Avfallsrådet år 2004. Men hänvisning härtill avstyrks motion 2005/06:MJ439 (v) yrkande 6.

När det gäller förslaget om en *tidsgräns för samrådsprocessen* anser utskottet i likhet med motionärerna att det är angeläget att förfarandet inte drar ut på tiden. Utskottet utgår emellertid från att denna fråga uppmärksammas inom såväl Avfallsrådet som inom ramen för det utredningsuppdrag som har getts till Naturvårdsverket. Tilläggas kan att Renhållningsverksförbundet hösten 2004 har undersökt hur samrådet inom producentansvaret för förpackningar och returpapper har genomförts utifrån kommunernas synvinkel. Undersökningen visar att det fungerar relativt väl i landet som helhet, även om det finns stora variationer. Mot bakgrund härav anser utskottet att någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida inte är påkallad. Motion 2005/06:MJ590 (mp) yrkande 5 avstyrks därmed.

Även när det gäller *materialbolagens ansvar för insamlingen på landsbygden* utgår utskottet från att frågan tas om hand inom ramen för Avfallsrådet och Naturvårdsverkets uppdrag att se över efterlevnaden av producentansvaret för förpackningar och – vid behov – föreslå åtgärder. Motion 2005/06:MJ290 (mp) yrkande 1 (mp) torde därmed bli i huvudsak tillgodosedd och avstyrks därför.

Några av motionsförslagen går ut på *utvecklande av pantsystemet*. Utskottet ansluter sig till uppfattningen om att ett sådant system är av stor betydelse för att främja återbruk och återvinning. I detta sammanhang vill utskottet peka på att nya regler för pantsystemet avseende dryckesförpackningar infördes den 1 januari 2006. Enligt uppgift från Regeringskansliet har regeringen för avsikt att utöka systemet för returförpackningar i syfte att uppnå målet om Ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp, såsom förutskickades i den berörda propositionen och som riksdagen ställde sig bakom (prop. 2002/03:117, bet. 2003/02:MJU4, rskr. 2003/04:17). Utskottet finner vidare att den tematiska strategi som kommissionen har presenterat innehåller ställningstaganden och förslag som ligger väl i linje med vad som framförts i motionerna 2005/06:MJ290 (mp) yrkande 2 och 2005/06:MJ510 (s).

Beträffande motionsförslaget om *användning av avgiften för återbruk m.m.* vill utskottet erinra om att reglerna om producentansvar innebär att producenten är skyldig att samla in avfallet, t.ex. förpackningar, och ta hand om det på ett miljömässigt bra sätt. Däremot finns inga regler om producenternas täckning av kostnaderna för denna hantering, detta är således en fråga för marknaden. Det långsiktiga syftet med producentansvaret är att det

skall leda till en mer miljöanpassad produktutveckling. Producentansvaret skall alltså vara ett styrmedel för att få producenterna att utveckla produkter som är mer resurssnåla, är lättare att återvinna och som inte innehåller miljöfarliga ämnen. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet sålunda motion 2005/06:MJ290 (mp) yrkande 3.

Ett motionsförslag går ut på *skärpta sanktioner avseende producentansvaret*. Bestämmelser om påföljder finns i miljöbalken, nämligen om dels straffbestämmelser och förverkande (29 kap.), dels miljöstraffsavgifter (30 kap). Som utskottet nyss har redovisat har regeringen lämnat ett uppdrag till Naturvårdsverket om en bedömning av efterlevnaden av producentansvaret och av ett eventuellt behov av insatser för att öka efterlevnaden. Vidare har regeringen aviserat en proposition om förändringar i miljöbalkens sanktionssystem som bl.a. går ut på att göra de straffrättsliga reglerna mer effektiva. I sammanhanget kan också nämnas att Naturvårdsverket – för att underlätta tillsynen av producentansvaret – har publicerat en handbok avseende producentansvaret för returpapper respektive förpackningar. Handboken innehåller anvisningar om vilka krav som ställs och om hur tillsynen kan bedrivas. Utskottet, som utgår från att regeringen noga följer frågan om sanktionsbestämmelser även med avseende på producentansvaret avstyrker därmed Motion 2005/06:MJ590 (mp) yrkande 2.

Krav på en utredning om de samlade *arbetsmarknadskonsekvenserna av ökad materialåtervinning*, särskilt i förhållande till alternativet avfallsförbränning aktualiseras i en motion. Utskottet delar den grundsyn som kommer till uttryck i motionen, nämligen att avfallet i högre utsträckning skall utnyttjas som en resurs och att då framför allt återbruk och återvinning skall prioriteras. I bl.a. detta syfte har regeringen aviserat en proposition våren 2006 om beskattning av avfall som förbränns. De tilltänkta åtgärderna syftar till att ge en variation i hanteringen av avfall och stimulera materialåtervinningen. Utskottet, som konstaterar att arbetsmarknadspolitiska aspekter hör till arbetsmarknadsutskottets beredningsområde, ser positivt på åtgärder som bidrar till effektivast möjliga utnyttjande av avfallet med samtidig hänsyn till effekterna på människors hälsa och miljön. Detta är också det synsätt som präglar samarbetet inom EU när det gäller avfall och som kommer till uttryck genom kommissionens förslag om en tematisk strategi på detta område. Mot bakgrund av vad som anförts avstyrker utskottet motion 2005/06:MJ535 (mp) yrkande 2.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Miljöpolitikens roll, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Bengt-Anders Johansson (m) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om miljöpolitikens roll. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ522 yrkande 3.

Ställningstagande

Det är viktigt att slå fast att politikens uppgifter rör några grundläggande relationer. En av dem gäller den mellan den enskilda individens frihet och kravet att underordna sig samhällets helhet. En tumregel bör vara att om något behöver göras och det kan göras lika bra eller bättre av någon annan än det offentliga, då skall det heller inte göras av stat och kommun.

När det gäller miljöpolitiken måste utgångspunkten vara den enskilda människans ansvar. Regleringar kan aldrig ersätta det individuella ansvarstagandet som tillsammans med enskilt ägande främjar god hushållning.

Det finns dock skäl att vid marknadsmisslyckanden använda såväl regleringar som tydliga och väl fungerande incitamentsskapande styrmedel. Skötseln och förvaltandet av naturen kan förbättras om fler uppgifter får skötas av enskilda markägare. Med denna inriktning kan staten koncentrera sina resurser till miljöproblem som inte kan lösas av enskilda människor själva. Till de offentliga kärnuppgifterna hör miljöforskning, miljöövervakning och ansvar för uppfyllande av nationella och internationella överenskommelser. Vidare måste staten ansvara för att såväl tillsynsverksamheten som rättsväsendet på miljöområdet fungerar.

Tillståndet i världen visar att utveckling och ekonomisk tillväxt är en grundförutsättning för att uppnå en god miljösituation. De marknadsekonomiskt inriktade industriländerna lyckas allt bättre när det gäller att kombinera ekonomisk tillväxt med miljöhänsyn. Den ekonomiska tillväxten är den motor som gör att ny teknik har kunnat utvecklas. Detta har lett till

ett allt effektivare resursutnyttjande, minskade miljöstörningar och ett ökat miljöintresse hos medborgarna och konsumenterna. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Definition av långsiktigt hållbar utveckling, punkt 2 (mp) av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om definition av långsiktigt hållbar utveckling. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ289.

Ställningstagande

Begreppet hållbar utveckling har under årens lopp blivit alltmer urvattnat. Det myntades ursprungligen år 1987 i samband med Brundtlandkommissionens rapport *Vår gemensamma framtid*. Bakgrunden var behovet av att anpassa den ekonomiska politiken och utvecklingen efter ekologiska krav; den miljöförstöring som den ekonomiska utvecklingen resulterar i ansågs ha gått så långt att jordens livsuppehållande system hotas.

Vid den konferens som 1992 ägde rum i Rio de Janeiro 1992 enades man om handlingsplanen Agenda 21 med målet att skapa en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Även om inriktningen av Agenda 21 är en omställning av miljön, kom begreppet också att innehålla en social dimension, nämligen att orättvisan mellan rika och fattiga länder måste förändras om utvecklingen skall kunna bli långsiktigt hållbar.

Sedan dess har det, inte minst i Sverige, hängts på diverse ytterligare dimensioner med mer eller mindre klar innebörd: social, ekonomisk och kulturell hållbarhet.

Begreppet hållbar utveckling har med andra ord blivit en meningslös politisk klyscha. Det är därför angeläget att miljöomställningen åter sätts i fokus för att man inte ytterligare skall äventyra kommande generationers levnadsmöjligheter. Det finns flera starka motiv som talar för detta. Ett är att det råder relativt god samstämmighet om vad som är ekologiskt hållbar utveckling, men knappast när det gäller ekonomisk eller social. Ett annat är att uppdelningen i tre eller flera dimensioner kan leda till att dessa inbördes räknas som jämställda. Ett tredje är att de förändringar som klimatförändringar och annan miljöbelastning medför – till skillnad från ekonomisk och social utveckling – ofta är av irreversibel karaktär. Utrotade växt- och djurarter återuppstår inte, åkrar som blivit saltöknar är milt sagt svåra att återställa och rent dricksvatten kan svårligen ersättas av något annat.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till en distinkt definition av begreppet långsiktigt hållbar utveckling med utgångspunkt i ett naturvetenskapligt perspektiv. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Miljöpolitik för sysselsättning och nya företag, punkt 3 (m, fp, kd, c)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Bengt-Anders Johansson (m) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om miljöpolitik för sysselsättning och nya företag. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ532 yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige måste bli bättre på att se helheten och arbeta tillsammans med industrin eller med den enskilda jordbrukaren för att hitta den bäst anpassade lösningen. Det är endast genom att skapa de rätta förutsättningarna för ett ökat utbyte till bästa tillgängliga teknik, i alla led från individen till det multinationella företaget, som vi når tydliga miljöförbättringar. Även den modernaste tekniken behöver nämligen stödet av att den enskilda människan vill, kan och har råd att använda den.

Det är alltså viktigt att miljöpolitiken inte särskiljs från andra politikområden. I stället skall den vävas in i dessa områden på ett sådant sätt att miljöfrågorna inte uppfattas som en belastning. Om man t.ex. väljer ett från miljösynpunkt bättre alternativ skall det kännas att man gjort något bra, och det skall inte straffa sig t.ex. genom högre kostnader.

Sverige måste satsa mer pengar och resurser i forskning och utveckling. Samtidigt måste vi börja använda den kunskap som redan finns. Grunden i att få det teknikskifte vi vill ha ligger helt i att se miljöfrågorna som en tillväxtfaktor och inte som en kostnad för samhället. Miljöarbetet är långsiktigt en god ekonomisk investering i framtiden, en investering som ger både nya företag, nya jobb och bidrar till att öka Sveriges konkurrenskraft i den allt tuffare globala konkurrensen. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Storstadens miljöproblem, punkt 4 (kd, c, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sven Gunnar Persson (kd) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om storstadens miljöproblem. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ532 yrkande 15.

Ställningstagande

Storstädernas miljöproblem växer och mer omfattande insatser måste genomföras om vi i en framtid skall kunna erbjuda en bra livsmiljö även för dem som bor i Sveriges större städer.

Det är viktigt att inse att varje storstad måste hitta sina lösningar på sina miljöproblem, eftersom miljön i staden styrs av så många olika faktorer, allt från trafikplanering till renhållning, och då utformningen av dessa faktorer skiljer sig markant mellan städerna. En bra stadsmiljö kräver noggrant genomtänkta planer, program och ett starkt medborgarinflytande. Samtidigt är det av stor vikt att barnperspektivet införlivas i arbetet med en bra levnadsmiljö i staden. Det kan röra sig om allt från att det skall finnas grönområden för lek till att sätta gränsvärden för skadliga ämnen som kan påverka hälsan. Grönområden även i städer och tätorter är viktiga för såväl den biologiska mångfalden som människors hälsa och välbefinnande. Statligt skydd bör gälla även stadsnära natur, och nya nationalstadsparker bör bildas.

Trafiken är det största miljöproblemet i större städer, och dess effekter på människors hälsa leder till fler dödsfall än vad bilolyckor gör. Ekonomiska styrmedel bör användas för en bättre miljö. Kollektivtrafiken är det centrala navet, till vilket gående och cykel som fullvärdiga färd sätt måste ges utrymme. Samtidigt bör det finnas en möjlighet för de kommuner och regioner som så önskar att införa miljöavgifter i trafiken. Avgifterna bör differentieras i förhållande till fordonets miljöbelastning. Beslut om avgifternas utformning och hur intäkterna skall användas måste emellertid bestämmas av respektive kommun alternativt region.

Vidare är buller numera ett allmänt förekommande miljöproblem som drabbar alla människor och djur. Det är få områden ute i vårt land som kan erbjuda tystnad, särskilt i de tätbefolkade delarna av landet. Buller är ett växande problem och måste ha en självklar plats i kommunernas miljöarbete. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Övergödningseffekter till följd av stormen Gudrun, punkt 6 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Sverker Thorén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om övergödningseffekter till följd av stormen Gudrun. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ519 yrkande 30.

Ställningstagande

Det är angeläget att stormen Gudruns effekter i frågan om risker för övergödning uppmärksammas, även på sikt. Stora delar av de skogsområden som har avskogats genom stormen avvattnas i Lagan, Nissan och Ätran. Därför bör särskilt effekterna på Laholmsbukten följas. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Restriktioner för gödselanvändning i vissa fall, punkt 7 (fp, mp)

av Åsa Domeij (mp), Lennart Fremling (fp) och Sverker Thorén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om restriktioner för gödselanvändning i vissa fall. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ394 yrkande 9.

Ställningstagande

Sverige har generellt sett en god tillgång på bra dricksvatten. Detta är en omständighet som vi inte delar med större delen av världen, och det är uppenbart att vattenförsörjning kommer att vara en av vår tids viktigaste miljöfrågor. Vi anser att detta måste synas tydligt såväl i Sveriges internationella arbete som i vårt biståndsarbete. Dessutom har Sverige generellt sett en hög grundvattenkvalitet.

Trots detta finns det exempel på områden där t.ex. pesticider från jordbruket har återfunnits i grundvatten. Det krävs tydligare regler och skyddsområden för att man skall kunna hindra fortsatt förorening. Varje vattenavrinningsområde bör sålunda tilldelas sitt lokalt anpassade åtgärdsprogram. Det skall t.ex. vara möjligt att införa restriktioner mot användning av natur- och handelsgödsel i vissa områden beroende på hur de lokala förhållandena ser ut. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Nationell strategi för miljö och hälsa, punkt 10 (v, mp)
av Åsa Domeij (mp) och Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationell strategi för miljö och hälsa. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So554 yrkande 6.

Ställningstagande

Kvinnors och mäns påverkan på miljön och påverkan av miljögifter skiljer sig åt. Samtidigt finns stora brister när det gäller tillgång till data kring hur frågor relaterade till miljö och hälsa är uppdelade mellan könen. Barns utsatthet skiljer sig också åt från vuxnas på grund av biologiska skillnader.

Viktiga steg på vägen har tagits genom EG-kommissionens initiativ till en europeisk strategi för miljö och hälsa. Den är framtagen gemensamt av kommissionärerna för miljö, folkhälsa och forskning. I strategin betonas att kommissionen avser att ta ett helhetsgrepp på området miljö och hälsa och att vetenskapliga överväganden skall utgöra en grundpelare i arbetet. Huvudsyftet med strategin är att minska de miljörelaterade sjukdomarna. Strategin har ett tydligt barnperspektiv då särskilt känsliga gruppers exponering av miljöpåverkan är utgångspunkten.

Ytterligare ett steg utgörs av den rapport om miljö och hälsa i relation till barn, som Socialstyrelsen presenterade i år. Där konstateras det att få studier finns av vilka långsiktiga effekter miljön har på hälsan varför studien koncentrerades på den direkta påverkan på barn och unga. Några av de områden som särskilt lyftes fram var inomhus- och utomhusluften då förekomsten av allergi och astma kraftigt ökat bland barn. Buller i inomhusmiljö är också ett stort hälsoproblem. Andra områden som också belysts i rapporten var barns utsatthet för tungmetaller genom föda och strålning.

Det är emellertid angeläget att Sverige nu tar ett samlat grepp om de olika effekter som är eller kan misstänkas vara en följd av miljöförändringarna. Regeringen bör därför ta fram en nationell strategi för miljö och hälsa. Utgångspunkten skall vara att den mänskliga verksamhetens miljöpåverkan inte skall ge hälsoeffekter eller orsaka skador på miljö och natur. I en sådan nationell strategi är det viktigt att konsekvenserna för kvinnor och män samt barn redovisas särskilt. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Socioekonomiska kostnader för kemikalieanvändningen, punkt 11 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om socioekonomiska kostnader för kemikalieanvändningen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ592 yrkande 5.

Ställningstagande

Exponeringen för kemikalier orsakar i dag såväl mänskligt lidande som stora kostnader. Regeringen bör tillsätta en heltäckande utredning av vilka socioekonomiska kostnader som orsakas av kemikalier. I uppdraget bör också ingå att föreslå verktyg för hur dessa kostnader skall betalas av den kemikalieproducerande sektorn. Eftersom samband mellan kemiska ämnen och hälsoeffekter är oerhört svåra att bevisa, är det ont om uppgifter över vilka kostnader kemiskt orsakade hälsoproblem medför. Vissa beräkningar har dock utförts.

När det gäller det mänskliga lidandet har forskare vid Kungl. Tekniska högskolan i Stockholm på uppdrag av Kemikalieinspektionen räknat fram en uppskattning. Man säger att ca 5 % av den totala sjukdomsburden, inklusive cancer, och en lika stor del av sjukvårdskostnaderna orsakas av kemisk förorening. För Sveriges del innebär kemikalieexponeringen 2 400 fall av cancer varje år och 23 500 fall av astma, allergi eller överkänslighet.

När det härefter gäller kostnaderna torde sjukvårdskostnaderna – med utgångspunkt i Kemikalieinspektionens skattning – uppgå till över 10 miljarder kronor per år i Sverige. Till denna siffra skall läggas andra ospecificerade socioekonomiska kostnader.

Sedan decennier har man i miljösammanhang talat om vikten av att tillämpa principen om att förorenaren betalar. Principen är numera en självklarhet inom en rad områden, utom när det gäller produktion, användning och diffus spridning av kemikalier. I dag är det alltså samhället som står för de kostnader som orsakas av kemikalieindustrins tillverkning och spridning av farliga ämnen. Detta medför dels att samhället drabbas av stora kostnader som egentligen borde bäras av en enskild sektor, dels ett minskat incitament för industrin att utveckla och använda säkrare alternativ.

Den internationella och av Förenta nationerna understödda organisationen IPEN (International POP:s Elimination Network, som är en internationell organisation som arbetar med stöd till länder i avvecklingen av POP, persistent kemisk förorening, i enlighet med Stockholmskonventionen) förespråkar att nationella regeringar inventerar vilka kostnader som orsakas av

kemikaliespridningen och utarbetar program för vilka styrmedel som kan inrättas för att kostnaderna skall internaliseras av kemikalieindustrin. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Kvikksilverutsläpp m.m., punkt 12 (c)

av Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kvikksilverutsläpp. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ371 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Stormen Gudrun förorsakade stor förödelse i södra Sveriges skogar natten mellan den 8 och 9 januari i år. Stora värden i form av nedblåst skog, söndertrasade el- och telefonledningar och oframkomliga vägar blev det omedelbara resultatet av stormen. Under hela våren och sommaren har röjnings-, upparbetnings- och lagningsarbete pågått i Sydsverige. Nu börjar konturerna av det nya landskapet att ta form, och man börjar också förstå vilka konsekvenser stormen fått för alla människor som bor i de berörda trakterna.

En långsiktig konsekvens av ett långsiktigt negativt slag är att kvikksilver riskerar att läcka ut i sjöar och vattendrag snabbare än om skogen stått kvar. Det beror på att skogen inte längre buffrar det sura nedfallet som kommer från luften. Dessutom innehåller den fallna skogen sura ämnen som kommer ut som en chock i naturen eftersom det är så stora mängder skog som fallit på en gång.

I många år har länsstyrelser och kommuner i de berörda länen kalkat sjöar och vattendrag för att få ned kvikksilvernivån. Detta arbete och dessa kostnader riskerar nu att få tas om från början.

För att man inte skall riskera hälsoproblem för människor och djur i de stormdrabbade områdena bör samhället fortlöpande kontrollera kvikksilvernivåerna i vattendragen i området och vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda liv och hälsa. Man bör också undersöka om kalkningsprogrammen i berörda områden behöver förnyas eller förstärkas. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Antibiotika inom djurhållningen, punkt 13 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om antibiotika inom djurhållningen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ302 yrkande 4.

Ställningstagande

Det mesta av den medicin som konsumeras kommer ut i våra vattendrag, vanligtvis via urinen. Detta är t.ex. fallet med upp till 90 % av intagen antibiotika. Mediciner är framtagna för att ha biologiska effekter, och de är ibland till och med designade för att inte vara lätt nedbrytbara av hållbarhets- och effektivitetsskäl. Detta innebär att de är mycket persistenta (långlivade) och de fortsätter naturligtvis att ha biologiska effekter långt efter det att de utfört sitt värv i den sjuka människan. Ibland går medicinerna genom människan och kommer ut kemiskt oförändrade och kan fortsätta att ha effekt bland andra organismer. Ibland kommer de ut som nya föreningar, delvis nedbrutna eller modifierade. En del av dessa metaboliter (nedbrutna delar) har helt andra biologiska egenskaper än ”modermolekylen”. Eftersom de ofta har lång livslängd tenderar de dessutom att anrikas i naturen.

Problemet med drogföreningar gäller inte bara humant intag av mediciner, fortfarande används antibiotika i vissa fall vid djuruppfödning. Här återförs ofta urinen till jorden, vilket innebär att vår åkerjord får sig en penicillinkur då och då. Det är dessutom en grogrund för uppkomst av antibiotikaresistenta bakterier. Fiskodlingar utgör ett annat problem i sammanhanget eftersom mycket av den antibiotika som ges via fiskfodret sprids direkt i vattnet.

Jordbruksverket bör mot denna bakgrund få i uppdrag att kartlägga vilka antibiotika som i dag används inom djurhållningen med ambitionen att ersätta de mest persistenta typerna med mindre långlivade antibiotika. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Alternativ till trifenyfosfat, punkt 14 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om alternativ till trifenylofosfat. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ513 yrkande 2.

Ställningstagande

Flamskyddsmedel används i textilier i allmänna lokaler, samt i byggnadsmaterial, men framför allt i elektroniskt material, såsom kretskort i datorer. Många människor blir överkänsliga och får kontaktallergier när de arbetar framför datorskärmar. Vid en allt intensivare användning av elektroniken i alla delar av samhället ökar också riskerna med användningen av flamskyddsmedel. Flamskyddsmedlen stannar dessutom kvar i miljön omkring oss.

Trifenylofosfat, som är en mjukgörare och ett flamskyddsmedel, har upptäckts av svenska forskare i nya datorskärmar. Det har visats att uppseendeväckande höga halter av trifenylofosfat fanns i tio olika nya skärmar. Trifenylofosfat är allergiframkallande, och koncentrationen av ämnet var högst några timmar efter att datorn slagits på men att det efter motsvarande två års arbete framför datorskärmen fortfarande fanns tio gånger så mycket högre halter än i bakgrundsivån.

Vid arbete framför datorn andas man in medlet, och det elektriska fältet kring datorn gör att partiklar och kemiska föreningar dras mot ansiktet framför skärmen. Nya flamskyddsmedel bör behandlas enligt försiktighetsprincipen. Trifenylofosfat bör därför ersättas med ett alternativt, oskadligare medel. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Definition av avfallsmängd, punkt 16 (m, fp, kd, c)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Bengt-Anders Johansson (m) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om definition av avfallsmängd. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ596 yrkande 36.

Ställningstagande

Svenska företag efterfrågar i allt större utsträckning kompletta lösningar för sin avfallshantering, oavsett var i landet man har sin verksamhet förlagd. Dessa möjligheter försvåras för närvarande för de företag som har

verksamheter i kommuner som meddelat föreskrifter om utvidgat ansvar för farligt avfall. I många fall fördyrar detta också arbetet med att hitta rationella och nationella systemlösningar för avfallet.

Monopolet på transport av farligt avfall får en del orimliga konsekvenser. Avfallsförordningen är skriven så att folk inte får respekt för den. Varje transport av farligt avfall, inklusive bl.a. transport av enstaka uttjänta lysrör, skall anmälas till tillsynsmyndigheten. Gör man inte detta skall en miljöstraffavgift på 10 000 kr utdömas. Mot denna bakgrund behövs en definition av hur stora avfallsmängder som skall krävas för att transporten skall vara anmälningspliktig. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Avfallsförbränningens effekt på miljö och hälsa, punkt 17 (v, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om avfallsförbränningens effekt på miljö och hälsa. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ278 yrkande 4.

Ställningstagande

Vid avfallsförbränning ligger svårigheterna med att begränsa dioxinutsläppen i att det är svårt att ha kontroll över vilka fraktioner som förbränns. Cirka 40 % av hushållens blandade avfall går i dag till förbränning. Dessutom har import av avfall till Sverige under de senaste fem åren nästan fördubblats. Detta sker trots att självförsörjandeprincipen och närhetsprincipen skall gälla inom EU, vilket innebär att avfall skall bortskaffas så nära källan som möjligt och att varje land skall ha egen kapacitet för detta. Både vid förbränning av hushållsavfall och importerat avfall är det svårt att ha kontroll över vad det är som egentligen går till förbränning. Enda kontrollen är genom tillsyn som utförs genom stickprovskontroller.

I Riksrevisionens rapport Miljögifter från avfallsförbränning – hur fungerar tillsynen? (RiR 2005:4) konstateras bl.a. att Naturvårdsverket inte har tillräckligt med kunskap om avfallsförbränningens effekter på hälsa och miljö då tillräckligt med resurser inte finns för verket att prioritera detta. Vidare påpekas i rapporten att det kunskapsunderlag som finns tillgängligt i dag framför allt har tagits fram av branschen själv där det finns ett tydligt intresse av att tona ned de negativa bitarna såsom miljö- och hälsopåverkan.

Mot bakgrund av Riksrevisionens rapport bör Naturvårdsverket prioritera kunskapsinhämtning vad gäller avfallsförbränningens effekt på miljö och hälsa. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Näringslivets engagemang i marksaneringen, punkt 18 (v, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om näringslivets engagemang i marksaneringen. Därmed avslår riksdagen motion 2005/06:MJ297 yrkande 2.

Ställningstagande

Riksdagen har fattat beslut om att miljökalitetsmålen skall vara uppfyllda inom en generation, vilket innebär senast år 2020. Frågan är då vad man gör när man konstaterar att målen inte nås inom rimlig tid.

När det gäller miljökalitetsmålet för marksanering vore ett sätt att höja takten och ambitionsnivån. Regeringen bör också upprätta en dialog och föra förhandlingar med berörda näringslivssektorer i syfte att öka deras engagemang för marksanering. Inte minst de nya nedslående resultaten som visar att antalet skadade områden är betydligt fler borde föranleda nya initiativ. Petroleumbranschen har tagit ett stort ansvar för sanering av nedlagda bensinstationer. Detta kan tjäna som gott exempel. I många fall finns emellertid inte längre något ansvarigt företag, det har t.ex. upphört att existera, men då borde branschen ta åtminstone ett delansvar. På så sätt borde t.ex. teleindustrin och skogsindustrin ta ett ansvar för skadade områden som deras sektorer har orsakat. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Småföretagarnas situation vid avfallsavlämning, punkt 19 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om småföretagarnas situation vid avfallsavlämning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ597.

Ställningstagande

Småföretagare tycker ofta att det är dyrt och krångligt att bli av med sitt avfall, framför allt det farliga avfallet. Det finns skäl att tro att en stor del av småföretagens farliga avfall till slut hamnar på kommunala återvinningscentraler, dumpas i naturen eller släpps ut i avloppsvattnet. När det dum-

pas på återvinningscentralerna får kommuninnevånarna betala för transport och destruktion. Bland annat i arbetet med att utveckla regler och föreskrifter om insamlingssystem behöver fokus riktas mot småföretagens kvittblivning av det farliga avfallet. Småföretagen skall utan onödigt krångel kunna göra rätt för sig.

Vid utformning av regelverket på avfallsområdet måste speciell hänsyn tas till småföretagarna. Ett sätt kan vara att småföretagen ges rätt att göra sig av med sitt avfall på de kommunala återvinningsanläggningarna. Företagen skulle då betraktas som hushåll och betala samma taxa som hushållen, med en fast och en rörlig del. Gränsen för hur mycket avfall de skall få rätt att lämna bör tydligt specificeras och följa samma kriterier som för hushållen.

Det är svårt för många småföretag att överblicka reglerna inom avfallsområdet. Ytterligare ett problem är att olika kommuner tolkar reglerna olika. Därför finns ett stort behov av vägledning och information till småföretagen om vilka regler som gäller. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Resurshushållningsaspekten som krav vid egenkontroll, punkt 24 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om resurshushållningsaspekten som krav vid egenkontroll. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ590 yrkande 3.

Ställningstagande

Inte bara yrkesmässighet samt miljö- och hälsofarlighet bör avgöra om en verksamhet skall omfattas av krav på egenkontroll. Även resurshushållningsaspekten bör vara skäl till krav på egenkontroll. Förordningen (1998:185) om verksamhetsutövares egenkontroll och 26 kap. 19 § miljöbalken bör därför ändras i enlighet med detta förslag. Ett uppdrag med denna innebörd bör lämnas till Naturvårdsverket. Detta bör ges regeringen till känna.

17. Ökad kretsloppsgrad, punkt 25 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ökad kretsloppsgrad. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ439 yrkande 6.

Ställningstagande

Svenskar är världsmästare på återvinning. När det gäller insamling av glas, papper och metall är vi nära det eftersträvarsvärda slutna kretsloppet utan negativa bieffekter på miljön. Trots detta ökar den totala mängden avfall från hushållen, och fortfarande bränns stora mängder avfall, som skulle kunna återanvändas eller återvinnas på bättre sätt än bara att bränna det. En del av avfallet som kan betraktas som biobränslen är bra att det bränns, men fortfarande bränns t.ex. matrester som skulle kunna bli till ny matjord.

Delar av återvinningssystemen förefaller dock alltför vara i sin linda, systemen lider av barnsjukdomar och alltför stort ansvar ligger på konsumenterna. Återvinningsstationerna sköts dåligt. Det är långt till dem, och är man rörelsehindrad eller inte har tillgång till bil är det svårt att delta i återvinningssystemen.

Regionalt och lokalt kan man uppmuntra både affärer och konsumenter att välja varor och produkter som genererar små avfallsmängder eller varor som är lätta att återvinna. Regeringen bör låta se över möjligheterna till ökad kretsloppsgrad. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Tidsgräns för samrådsprocessen, punkt 26 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tidsgräns för samrådsprocessen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ590 yrkande 2.

Ställningstagande

Den skärpning som genomförts vad gäller samrådsförfarande, s.k. formellt samråd, är positiv. Det finns dock ett kvarstående problem genom att samråden ibland drar ut på tiden bl.a. genom att producenterna väntar med att besvara frågor som ställs under samrådet. Därför bör en tidsbegränsning för samrådssvar införas. Detta bör ges regeringen till känna.

19. Materialbolagens ansvar för insamling på landsbygden, punkt 27 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om materialbolagens ansvar för insamling på landsbygden. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ290 yrkande 1.

Ställningstagande

Materialbolagen fullgör inte sina uppgifter fullt ut på landsbygden enligt min mening. Tydligast är detta i inlandet och i norra delen av Sverige. Många konsumenter förstår inte varför de skall tvingas betala för sin sophämtning två gånger. Det är nämligen vad materialbolagen tvingar dem att göra när de inte gör sitt arbete. Påslagen för att finansiera återvinningen av förpackningar kan man inte välja bort. I de delar av landet som materialbolagen struntar i tvingas därför konsumenterna att slänga dessa förpackningar i soporna. I takt med att kommunerna utvecklar morötter i sina renhållningstaxor som ofta är knutna till volymer i någon form så blir det en mycket påtaglig dubbel avgift. Ilskan vänder sig då ofta mot fel organisation. Renhållningen får kritiken och materialbolagen behåller intäkter för vilka de inte ger någon motprestation.

Orsaken till detta missförhållande är bl.a. att kravet på materialbolagen är utformat som ett insamlingsmål i procent av total volym för hela landet. Det innebär att man i huvudsak bara behöver erbjuda sin service i de stora befolkningscentrum för att nå målet. Det är förståeligt att man väljer att göra på det sättet även av andra skäl. Kostnaden och energianvändningen för en gles insamling är naturligtvis större än för motsvarande volymer i täta områden.

Många mindre glest befolkade kommuner har minst lika stora ambitioner att vara en miljövänlig kommun som de stora. Ibland kan det vara så att höga miljöambitioner är ett viktigt marknadsföringsargument för en liten kommun där turism kan vara den enda näringen av betydelse. Det är därför vanligt att den kommunala renhållningen skriver avtal med materialbolagen och fungerar som underleverantörer åt dessa. Eftersom materialbolagen utgör en form av privata monopol så innebär detta alltid en omfattande kommunal subventionering av materialbolagen.

Regelverket för materialbolagen bör skärpas så att befolkning på den svenska landsbygden ges de förutsättningar som beskrivs i motionen för att bidra till recirkulation och återvinning. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Utvecklande av pantsystemet, punkt 28 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utvecklande av pantsystemet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ290 yrkande 2 och avslår motion 2005/06:MJ510.

Ställningstagande

Enligt min mening är pant en form för återvinning och återbruk som bör utvecklas där så är möjligt. Pantsystemet ger den största och säkraste recirkulationen. Sålunda har pant på hela lysrör gett en betydligt högre återvinningsgrad och andelen krossade lysrör, med den skada det innebär för miljön, har minskat kraftigt. Därför bör staten såväl i EU som för egen del sträva efter att fler produkter och varor omfattas av pantsystem. Detta bör ges regeringen till känna.

21. Skärpta sanktioner avseende producentansvaret, punkt 30 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skärpta sanktioner avseende producentansvaret. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ590 yrkande 5.

Ställningstagande

Under den tid som lagen om producentansvar funnits har kommunerna inte tillämpat någon egentlig myndighetstillsyn över producenter utom i några få fall. Avtalen mellan kommuner och producenter saknar egentliga sanktionsmöjligheter. Utan möjlighet till sanktioner är det svårt att tillämpa förordningen om producentansvar i praktiken. Miljöbalken är i dag en övergripande målstyrd lagstiftning med få kraftfulla tvingande inslag. Av det skälet är lagen ganska svår att tillämpa på det här området. Därför bör miljöbalken kompletteras med sanktionsbestämmelser som berör producentansvar i 29 kap. Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att ta fram ett sådant förslag. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Arbetsmarknadskonsekvenser av ökad materialåtervinning, punkt 31 (kd, v, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sven Gunnar Persson (kd) och Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om arbetsmarknadskonsekvenser av ökad materialåtervinning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ535 yrkande 2.

Ställningstagande

Återvinning förbättrar miljön och sluter kretsloppen. Att sträva mot en allt större andel av återvinning har också varit vägledande för svensk miljöpolitik sedan den första kretsloppspropositionen antogs i början av 1990-talet och är även grunden för EU:s avfallshierarki. Detta ställningstagande är också en viktig grund för att det i överenskommelsen för 2006 års statsbudget, som en del av den gröna skatteväxlingen, beslutades att en särskild skatt införs på avfallsförbränning. På så vis blir det lönsammare att återvinna materialen än att elda upp dem. Förändringen kan också något avhjälpa nuvarande brist på flera material för återvinning, t.ex. plaster.

Det finns ingen sammanställning av hur många arbetstillfällen som i dag finns inom återvinningsindustrin. Såväl internationella storbolag som mindre familjefirmor inom sektorn redovisar emellertid att en ökad ambitionsnivå för återvinning skulle betyda ökad sysselsättning.

Återvinning kan bli en stor svensk exportbransch, i linje med hur Danmarks framsynta satsning på vindkraft som energikälla lett till att vindkraften nu är landets främsta exportprodukt, med över 20 000 årsarbeten. Genom att gå i bräsch för ett framtidsorienterat återvinningssystem kan Sverige skapa nya och innovativa produkter och tekniker för materialåtervinning. Detta är särskilt angeläget som ökad återvinning är en viktig del i att göra den snabba ekonomiska tillväxten i Asien, särskilt i Kina och Indien, mer långsiktigt hållbar.

Mot bakgrund av vad som nu anförts bör de samlade hållbarhets- och sysselsättningsmässiga konsekvenserna av en utökad satsning på återvinning utredas, inklusive ett scenario där Sverige systematiskt satsar på ett framtidsorienterat återvinningssystem. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

1. Vågenergi för syresättning av Östersjön, punkt 5 (v) anför:

Under sommaren har algbloomningen i Östersjön varit riklig. Algbloomning uppstår när friskt vatten strömmar in i innanhavet och när de syrefria bottarna. Bottensediment som innehåller höga halter av främmande ämnen rörs då upp och når ytvattnet, där de exponeras för solljus.

Eftersom Östersjön är ett innanhav stannar alla föroreningar kvar i stället för att spolas vidare. Östersjön har i dag en för hög halt av fosfor och för låg halt av kväve, vilket gynnar tillväxten av blåalg. Blåalgerna täcker ytvattnet och kan utgöra en fara för både människor och djur som badar i vattnet. Detta har medfört att badlivet längs våra kuster i sommar har upphört helt eller delvis. Besöksnäringen har drabbats negativt.

För att vi åter skall få ett friskt och levande innanhav behöver havet syresättas. Detta kan göras genom att flytande syreverk pumpar friskt ytvatten ned till havsbotten. Med hjälp av vågenergi kan stora mängder vatten pumpas genom verken för att därefter återvinnas. Vågenergi är en ren energikälla som inte skapar nya miljöproblem. Beräkningar visar att 85 stycken syreverk är tillräckligt för att återställa balansen i Östersjön. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att även ny miljövänlig teknik prövas för att finna lösningar som möjliggör att vi återfår ett levande hav.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:U290 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nå ett beslut om en gemensam kemikaliemarknad och ett likvärdigt konsumentskydd så snart som möjligt.

2005/06:So554 av Lars Ohly m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell strategi för miljö och hälsa.

2005/06:MJ278 av Kjell-Erik Karlsson m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör uppdra till Naturvårdsverket att prioritera kunskapsinhämtning vad gäller avfallsförbränningens effekt på miljö och hälsa.

2005/06:MJ289 av Karin Svensson Smith m.fl. (–, mp):

Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag till distinkt definition av begreppet långsiktigt hållbar utveckling utifrån målet att avvärja hot mot jordens livsuppehållande system.

2005/06:MJ290 av Jan Lindholm (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regelverket för materialbolagen skärps så att befolkning på den svenska landsbygden ges de förutsättningar som beskrivs i motionen för att bidra till recirkulation och återvinning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att pant är en form för återvinning och återbruk som bör utvecklas där så är möjligt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avgifter för återbruk och återvinning inte får användas för annan verksamhet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det kommunala renhållningsansvaret måste ges en starkare ställning i relation till materialbolagen.

2005/06: MJ297 av Kjell-Erik Karlsson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall föra en dialog och förhandlingar med berörda näringsverksamheter för att öka näringslivets engagemang i marksaneringen.

2005/06: MJ302 av Gustav Fridolin m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Jordbruksverket bör få i uppdrag att kartlägga vilka antibiotika som i dag används inom djurhållningen med ambitionen att ersätta de mest persistenta typerna med mindre långlivade dito.

2005/06: MJ318 av Lars-Ivar Ericson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om användningen av permitrin.

2005/06: MJ371 av Margareta Andersson och Eskil Erlandsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att följa upp kvicksilverutsläpp till mark och vatten i stormdrabbade områden i södra Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att efter uppföljning av kvicksilverutsläpp förnya eller förstärka kalkningsprogrammen.

2005/06: MJ392 av Agneta Ringman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om användande av vågenergi för att syresätta Östersjön.

2005/06: MJ394 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om restriktioner mot användning av natur- och handelsgödsel med hänsyn till lokala förhållanden.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om opinionsbildning och informationsinsatser mot nedskräpning.

2005/06: MJ426 av Fredrik Olovsson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att destruering av explosivämnen undantas EU:s lagstiftning mot öppen förbränning.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör se över nuvarande delegationsordning för miljöprövningsbeslut involverande explosivämnesavfall.

2005/06: MJ439 av Kalle Larsson m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Länsstyrelsen i Stockholms län i samarbete med berörda kommuner tar fram en sjörestaureringsplan för regionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna och näringslivet skall underlätta för invånarna att öka kretsloppsgraden i sin avfallshantering.

2005/06: MJ481 av Birgitta Ohlsson och Anne-Marie Ekström (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att taggtråd bör fasas ut helt för användning som stängsel också kombinerad med annan stängseltyp.

2005/06: MJ510 av Veronica Palm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat producentansvar.

2005/06: MJ513 av Barbro Feltzing (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta fram alternativ för ämnet trifenylofosfat.

2005/06: MJ519 av Anita Brodén m.fl. (fp):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stormen Gudruns övergödningseffekter på sikt, inte minst för Laholmsbukten, bör uppmärksammas.

2005/06: MJ522 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att politikens roll skall vara att fastställa mål och utforma styrmedel.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationella särkrav i kemikalielagstiftningen.

2005/06: MJ532 av Maud Olofsson m.fl. (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en miljöpolitik som ger förutsättningar för nya företag och nya jobb.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att storstadens miljöproblem kräver mer omfattande insatser.

2005/06: MJ535 av Åsa Domeij och Ulf Holm (båda mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda de samlade konsekvenserna för arbetsmarknaden av en höjd ambitionsnivå inom materialåtervinning.

2005/06: MJ590 av Mona Jönsson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förtydliga producentansvaret enligt förordningen (1997:185) om producentansvar och klargöra producenternas ekonomiska ansvar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fastställa en tidsbegränsning för när frågor under samrådsprocessen senast skall besvaras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att justera förordningen (1998:185) om verksamhetsutövers egenkontroll och 26 kap. 19 § miljöbalken så att även resurshushållningsaspekten skall utgöra skäl för krav på egenkontroll.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förtydligande att det är producenterna som skall betala för hämtningen av producentansvarsavfall där det finns en lämplig insamlingsanläggning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sanktionsbestämmelser beträffande producentansvar.

2005/06: MJ592 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att tillsätta en heltäckande utredning av vilka socioekonomiska kostnader som orsakas av kemikalier och föreslå verktyg för hur dessa kostnader skall betalas av den kemikalieproducerande sektorn.

2005/06: MJ596 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behövs en definition av hur stora avfallsmängder som skall krävas för att transporten skall vara anmälningspliktig.

2005/06: MJ597 av Ingegerd Saarinen (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppmärksamma småföretagarnas situation när det gäller att lämna avfall för omhändertagande.